

Negativ sosial kontroll i trossamfunn

Hilde Langvann

daglig leder Hjelpeskilden Norge

A silhouette of a woman with her hair in a bun, looking out of a window. The background is a bright, overexposed window, and the foreground is dark, creating a high-contrast scene.

— HJELPEKILDEN —

Livet i et trossamfunn
som isolerer seg fra
storsamfunnet

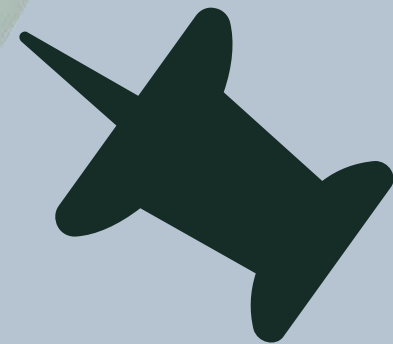

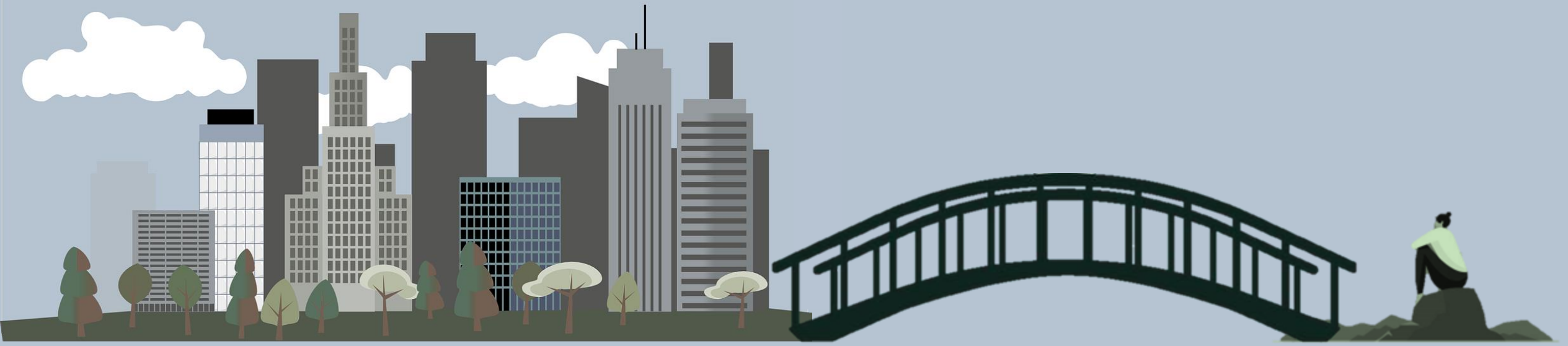

Noen snubler ut, noen faller ut
og noen kastes ut

Litt om oss:

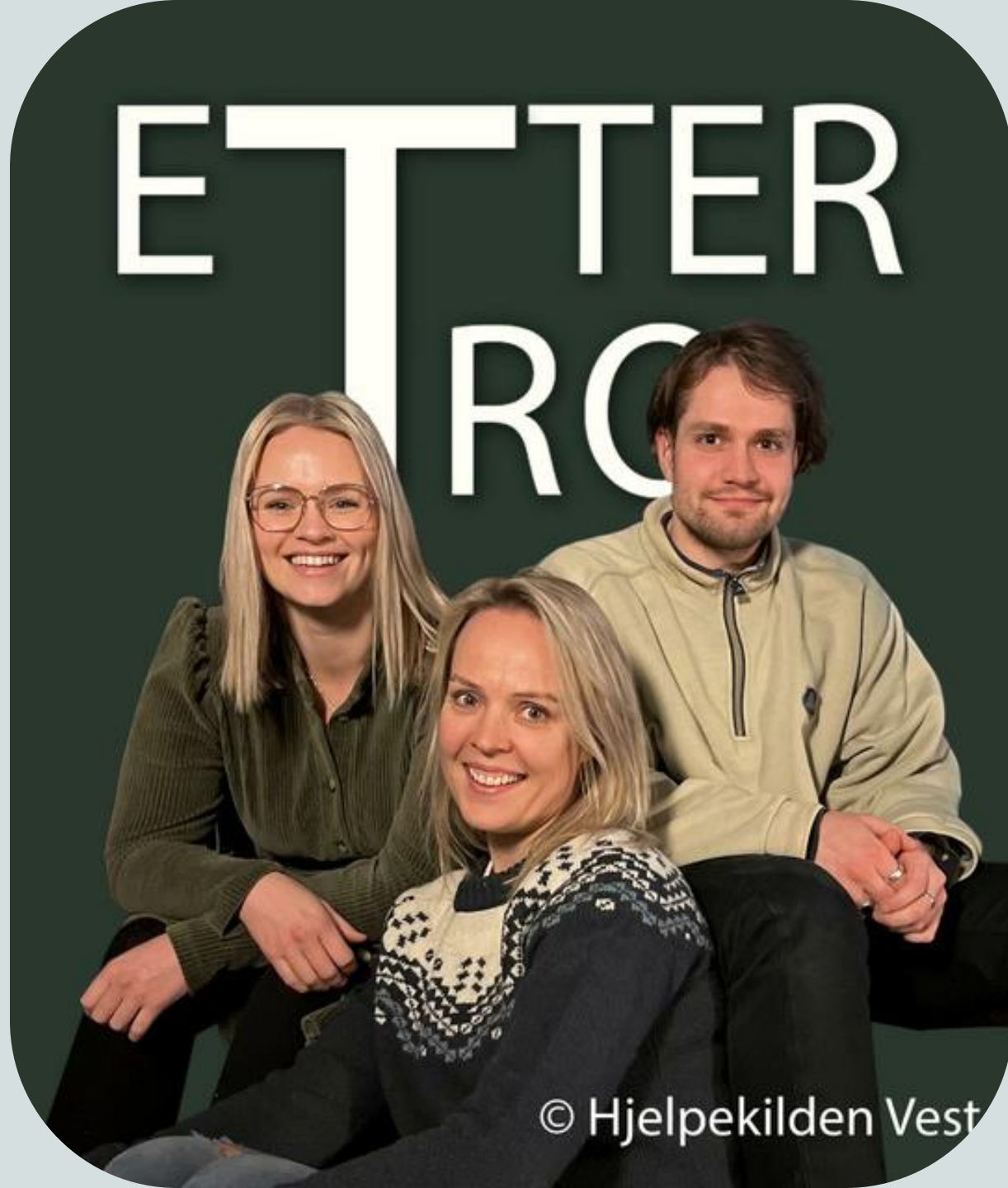
Bakgrunn for etablering i 2012

- Ønske om å organisere hjelp og støtte til mennesker i problematiske religiøse bruddprosesser.
- Ønske om å representere gruppen i offentligheten, snakke deres sak og skape positive endringer

-
- 1 ansatt
 - Kontor i Moss
 - Ingen driftsstøtte, kun prosjektmidler (IMDi, Stiftelsen DAM, Bufdir)
 - Ca 150 frivillige, alle med egenerfaring
 - Ca 25 ulike religiøse miljøer representert i bakgrunnen til medlemmene/ brukere
 - 1 lokalavdeling i Bergen

Hjelpekilden Vest

- Prosjekt Ettertro
- Instagram
- Podkast

© Hjelpekilden Vest

Arbeidsområde

Erfaringsrapporter

Små sko

Hvordan møte barn og unge som vokser opp i strenge religiøse miljøer?

—
stor tro

HJELPEKILDEN

Ditt liv, dine rettigheter

Til deg som er ung, om dine rettigheter i en religiøs oppdragelse.

HJELPEKILDEN

“Gud har satt deg i denne situasjonen for at du skal lære noe.”

Erfaringsrapport fra voldsutsatte i strenge religiøse miljøer

HJELPEKILDEN

Når tro og *barndom* kolliderer

Erfaringsrapport om unge som blir ekskludert fra religiøse fellesskap

HJELPEKILDEN

«Man anmelder ikke en bror»

- seksuelle overgrep i strenge religiøse miljøer

Likepersonsarbeid

Kontaktperson

Fysiske samtalegrupper

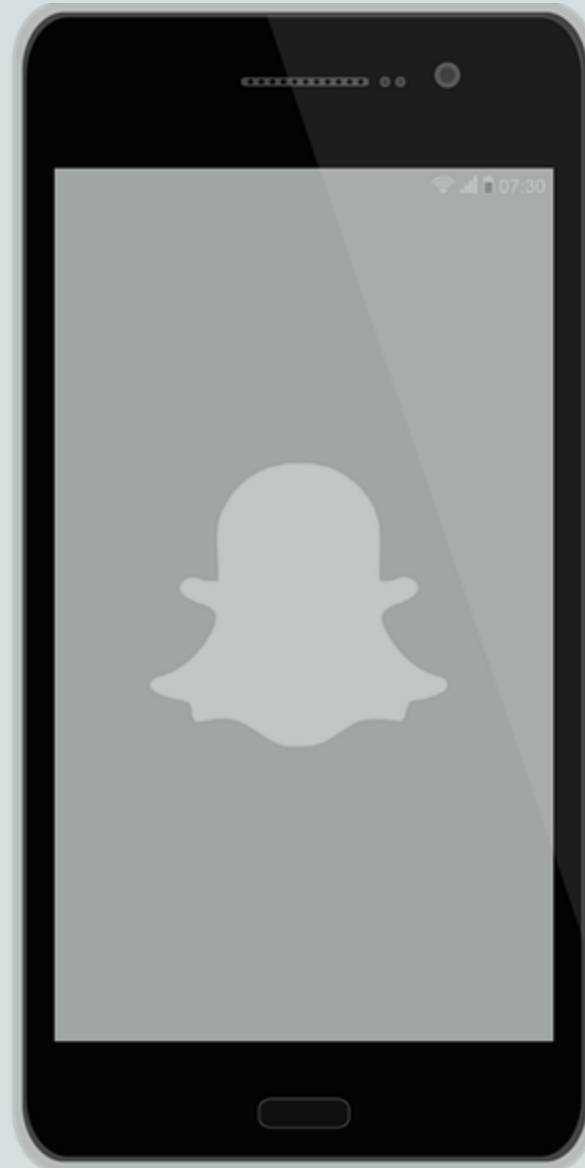
Digitale samtalegrupper

Kafegrupper

CHAT VIA
SNAP!

Caser via Snapchat:

- 14 år gammel jente. Lesbisk. Livredd for at foreldrene skal få vite om dette, da vil hun bli frosset ut av både familie og menigheten. Vil ut av trossamfunnet, men vet ikke hvordan. Trenger støtte og råd.

Caser via Snapchat

- 12 år
- Vold i hjemmet
- Vil ikke lenger leve

Henvendelser via e-post og telefon

Rådgivning

Lukas

Jeg forbyr deg å
treffe den jenta

Hva sier Bibelen

Omgang med
verdslige jenter

Brudd på
moralnormene

Hva vil folk si?

Hva synes Gud om
dette?

Hva med framtiden,
når Gud griper inn?

Hvordan kommer du
til å bli dømt?

Savn, sorg

Skyld og skam

Total kontroll

Tvil

Kun skole og menighet

Klarer ikke å
konsentrere se om
skolen

Ingen venner

Ulykkelig

Ingen fritidsaktiviteter

An illustration of a woman with long black hair, wearing a blue long-sleeved top and blue pants, standing on a grey sidewalk and talking on a pink mobile phone. She is positioned in front of a large, multi-story white building with grey columns and windows. The sky is light blue with a few white clouds. In the foreground, there are several small green trees on a raised platform. A large, dark green speech bubble is on the left side of the image, containing white text.

Hadde dette vært
en muslimsk
familie, så hadde
vi meldt dette til
barnevernet

Drøfting i tverrfaglig gruppe på skolen:

Dette er en
privatsak, og
melding til
barnevern vil
gjøre ting verre

Hva kan jeg gjøre med mor, som er i overkant overvåkende og kontrollerende? Og hva kan jeg gjøre for gutten?

Fenomenforståelse

- Hvorfor reagerer hun så sterkt?
- Hva er bakgrunnen for den strenge kontrollen?

Negativ sosial kontroll – innvandrede miljøer

Innvandrede miljøer	Det norske storsamfunnet
<p>Svake stater</p> <p>Staten tilbyr lite sosial trygghet og har begrenset evne til å regulere sosiale relasjoner. Familie og religion som strukturerende prinsipper</p>	<p>Sterke stater</p> <p>Staten tilbyr sosial trygghet og regulerer sosiale relasjoner på alle samfunnets arenaer. Juss, byråkrati og profesjoner som strukturerende prinsipper</p>
<p>Kollektivism</p> <p>Patriarkat</p> <p>Æreskultur</p> <p>Religiøsitet</p>	<p>Individualisme</p> <p>Likestilling</p> <p>Verdighetskultur</p> <p>Sekularisme</p>

Jon Horgen Friberg og
Mathilde Bjørnset

**Migrasjon,
foreldreskap og
sosial kontroll**

Storsamfunnet

Evig liv
Paradis
Himmel

Fortapelsen

Konsekvenser for synet på storsamfunnet

- Omtalen av samfunnet: OSS vs DEM
- En usynlig mur mellom medlem av trossamfunnet og storsamfunnet
- Tryggheten finnes kun innenfor menigheten

Innenfor:
Guds beskyttelse

Utenfor:
Ubeskyttet og utrygt

Hvordan beskytte mot påvirkning?

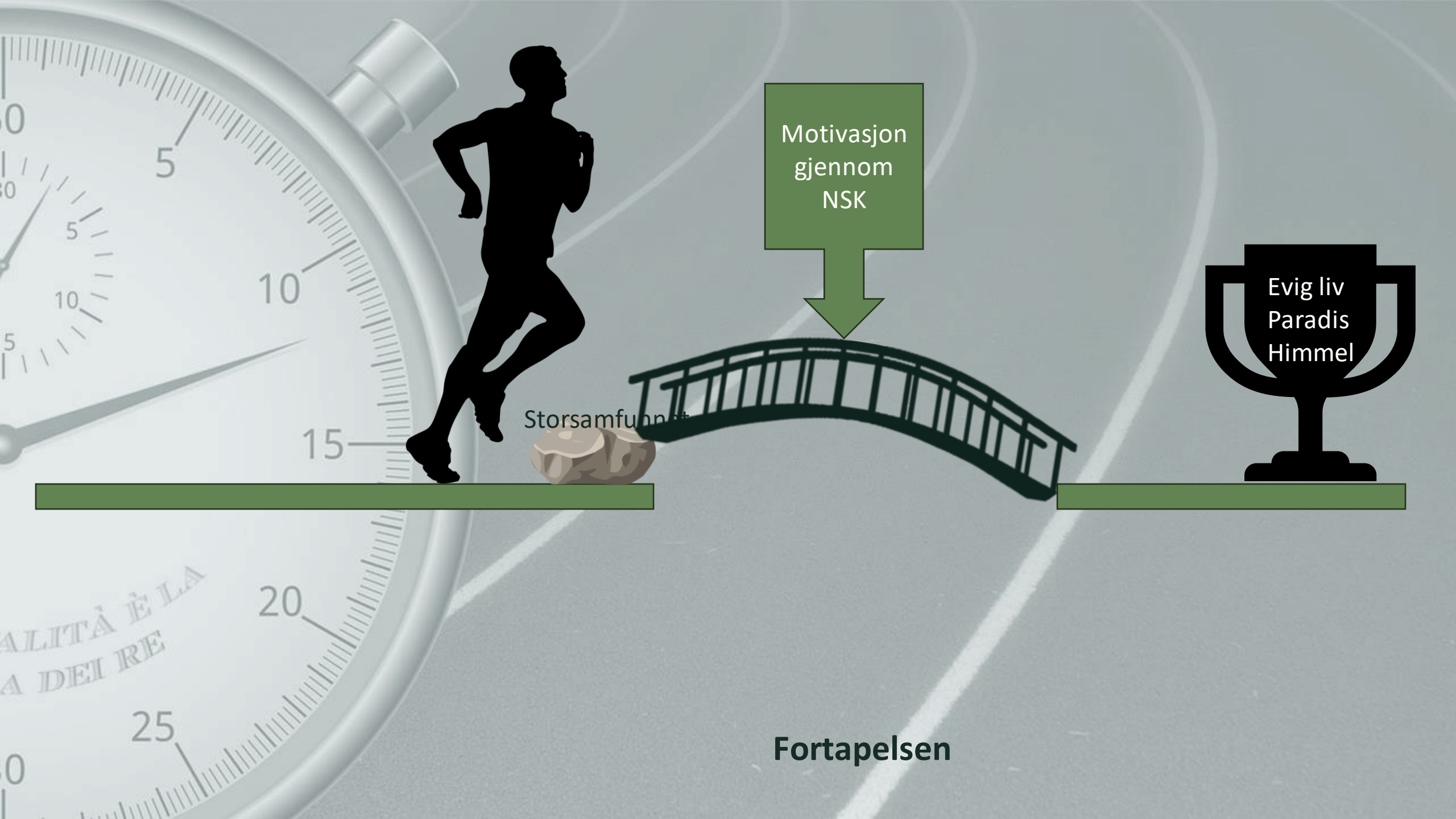
- Streng kontroll
- Omsorg
- Av kjærlighet
- Som følge av frykt

Lydighetskultur

- Lydighet til gruppen
- Lydighet til religiøse ledere
- Lydighet til Gud
- Lydighet til skriftene
- Lydighet til mannen

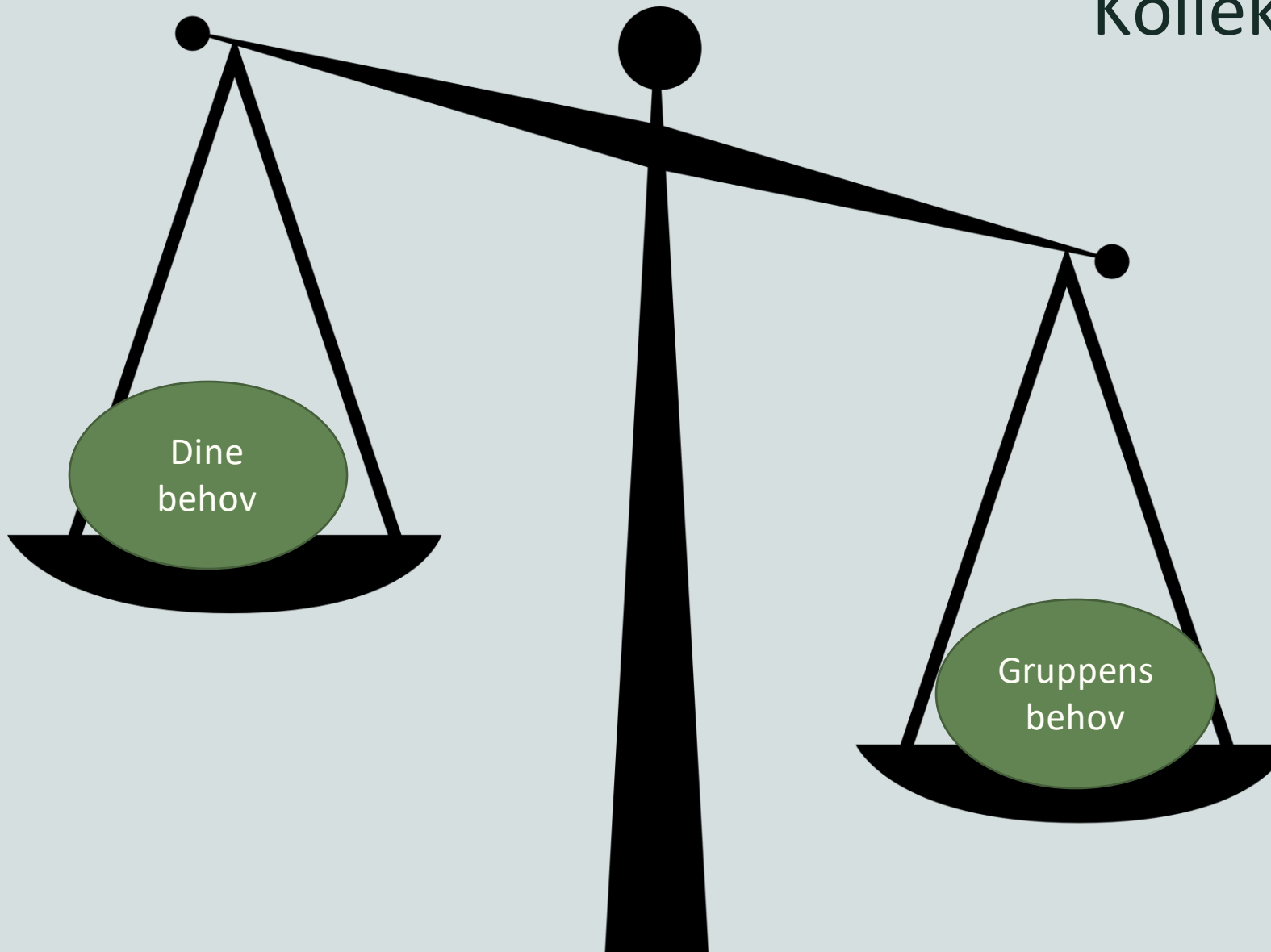
Motivasjon
gjennom
NSK

Storsamfunnet

Evig liv
Paradis
Himmel

Fortapelsen

Kollektivistisk kultur

Oppsummert:

Ubalansert
forkynnelse

Distanserer seg fra
storsamfunnet

Streng kontroll
konformitetspress

Negativ sosial kontroll – likheter og ulikheter

Innvandrede miljøer	Det norske storsamfunnet	Lukkede kristne miljøer
<p>Svake stater</p> <p>Staten tilbyr lite sosial trygghet og har begrenset evne til å regulere sosiale relasjoner. Familie og religion som strukturerende prinsipper</p>	<p>Sterke stater</p> <p>Staten tilbyr sosial trygghet og regulerer sosiale relasjoner på alle samfunnets arenaer. Juss, byråkrati og profesjoner som strukturerende prinsipper</p>	<p>Fiendebilde av staten</p> <p>Det religiøse miljøet lever i en stat de er skeptiske til og holder avstand til. Familie og religion som strukturerende prinsipper</p>
<p>Kollektivism</p> <p>Patriarkat</p> <p>Æreskultur</p> <p>Religiøsitet</p>	<p>Individualisme</p> <p>Likestilling</p> <p>Verdighetskultur</p> <p>Sekularisme</p>	<p>Kollektivism</p> <p>Patriarkat</p> <p>Æreskultur</p> <p>Religiøsitet</p>

Jon Horgen Friberg og
Mathilde Bjørnset

**Migrasjon,
foreldreskap og
sosial kontroll**

Hvordan påvirkes barns oppvekst
av denne kontrollen?

Kontroll gjennom skremselsbilder

"Vi lærte at det foregår en usynlig krig rundt oss hele tiden, der man må passe på å ikke gjøre noe galt, i verken tanker eller oppførsel. For hvis man gjør noe galt kan englene slutte å beskytte deg mot demonene"

The background of the image is a fiery, orange-red scene representing hell. Silhouettes of several people are visible, some standing and some with their hands raised in a gesture of reaching out or pleading. The overall atmosphere is one of intense heat and suffering.

Onani er den sikre veien
til helvete

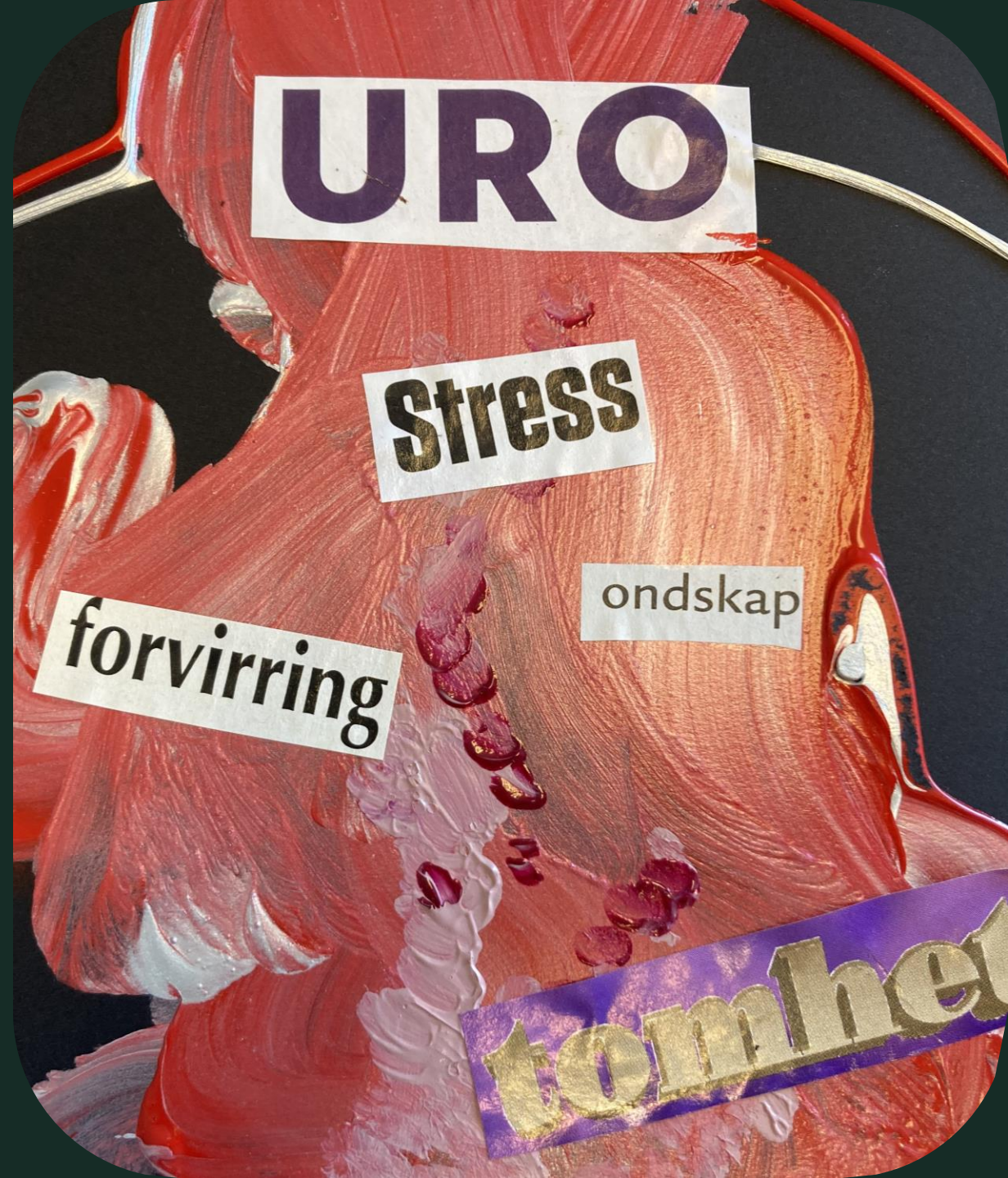
Hvis du ikke tilgir din
overgriper, kommer du
til å havne i helvete

Hvis du ikke følger Guds
bud, vil du dø i
dommedag

Ikke bli venner med
ikke-troende, husk de
skal alle dø i dommedag

Dommedag er nært
forestående, og det
er ikke helt sikkert at
du vil overleve

Kontroll gjennom et skremmende fremtidsbilde

- Utrygghet

”

Jeg har vokst opp med en stor frykt for å ikke være god nok. Jeg har vært livredd for å dø i dommedag når Gud skal rydde jorden for alt vondt

”

**Jeg trodde det bare var soldater som kom hjem
fra krigen som kunne få PTSD.**

**Men så slo det meg at jeg hele livet
har vært soldat.**

**Min oppvekst har vært preget av
skremsel, redsel og trusler
siden jeg var bitteliten**

Kontroll gjennom et skremmende fremtidsbilde

- Utrygghet
- Framtidsplaner?

”

**Jeg hadde jo aldri
forberedt meg på at jeg
skulle bli så gammel som
dette**

Kvinne, 31

Kontroll gjennom å bygge usynlige vegger til storsamfunnet

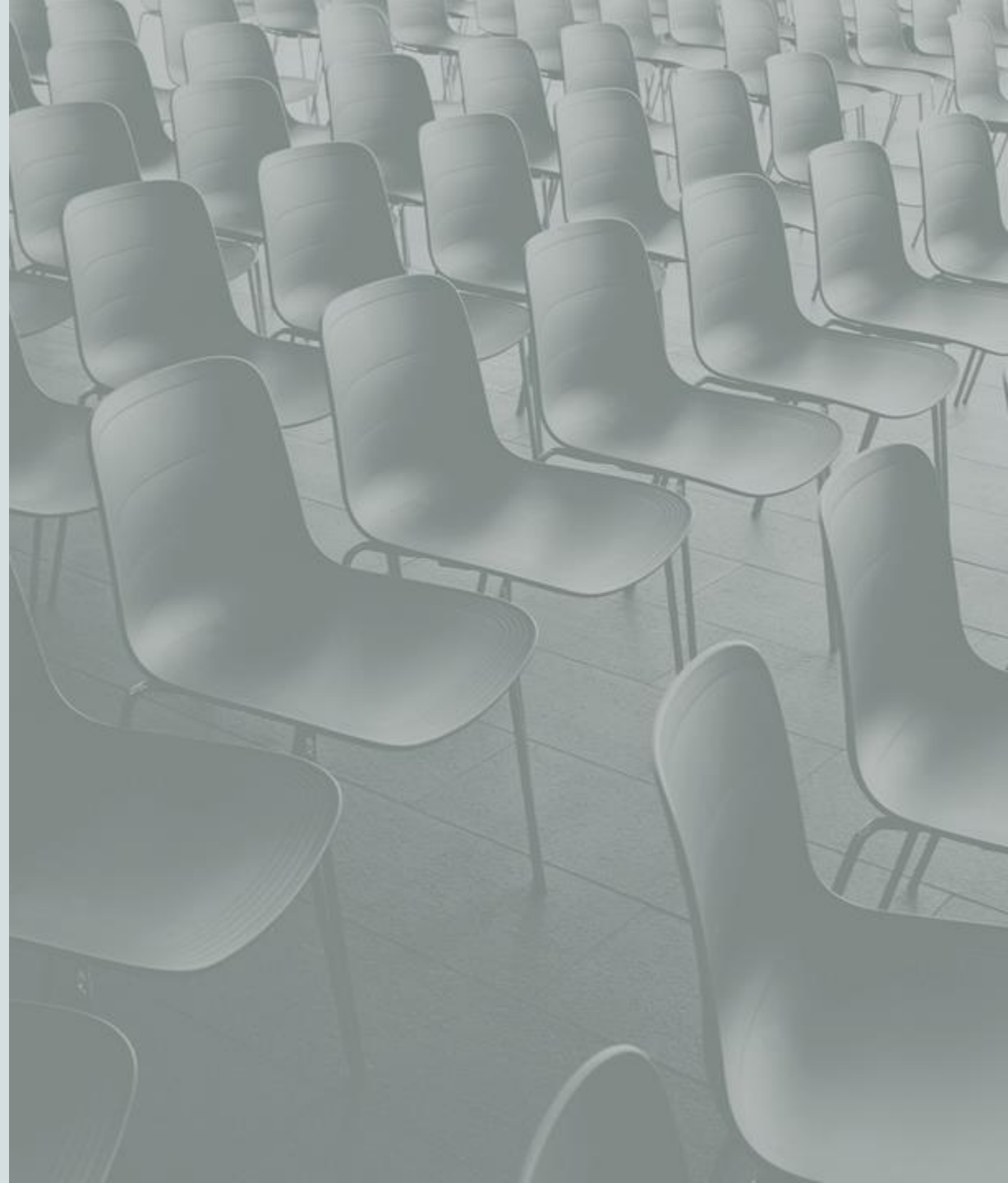
- Utfordringer med tillit til hjelpeinstanser utenfor trossamfunnet.

”

Fikk beskjed om å ikke snakke med helsesøster, da hun ikke kom til å forstå noe av vårt liv som kristne, og de som ikke tror arbeider for djevelen med å avkristne oss som er troende. Så jeg tenkte jo at de sier de vil hjelpe, men er egentlig ute etter å avkristne meg.

Kontroll gjennom en kollektivistisk kultur

- Når gruppen kommer først: Identitet å være et gruppemedlem
- Vanskelig å være et individ med egne selvstendige tanker og meninger
- Hevde seg selv?
- Ha ambisjoner?
- Uttrykke klare meninger?
- Grensesetting?

”

Det tøffeste jeg måtte lære meg var å sette grenser for meg selv. Vi levde under mantraet "I no longer live for myself, I am dead, crucified". Det å lære å si nei var utrolig vanskelig

Kontroll av seksualitet

Overvåking og mulighet for sanksjoner

JEG SER DEG

HERRE, du ransaker meg
og du vet –

”

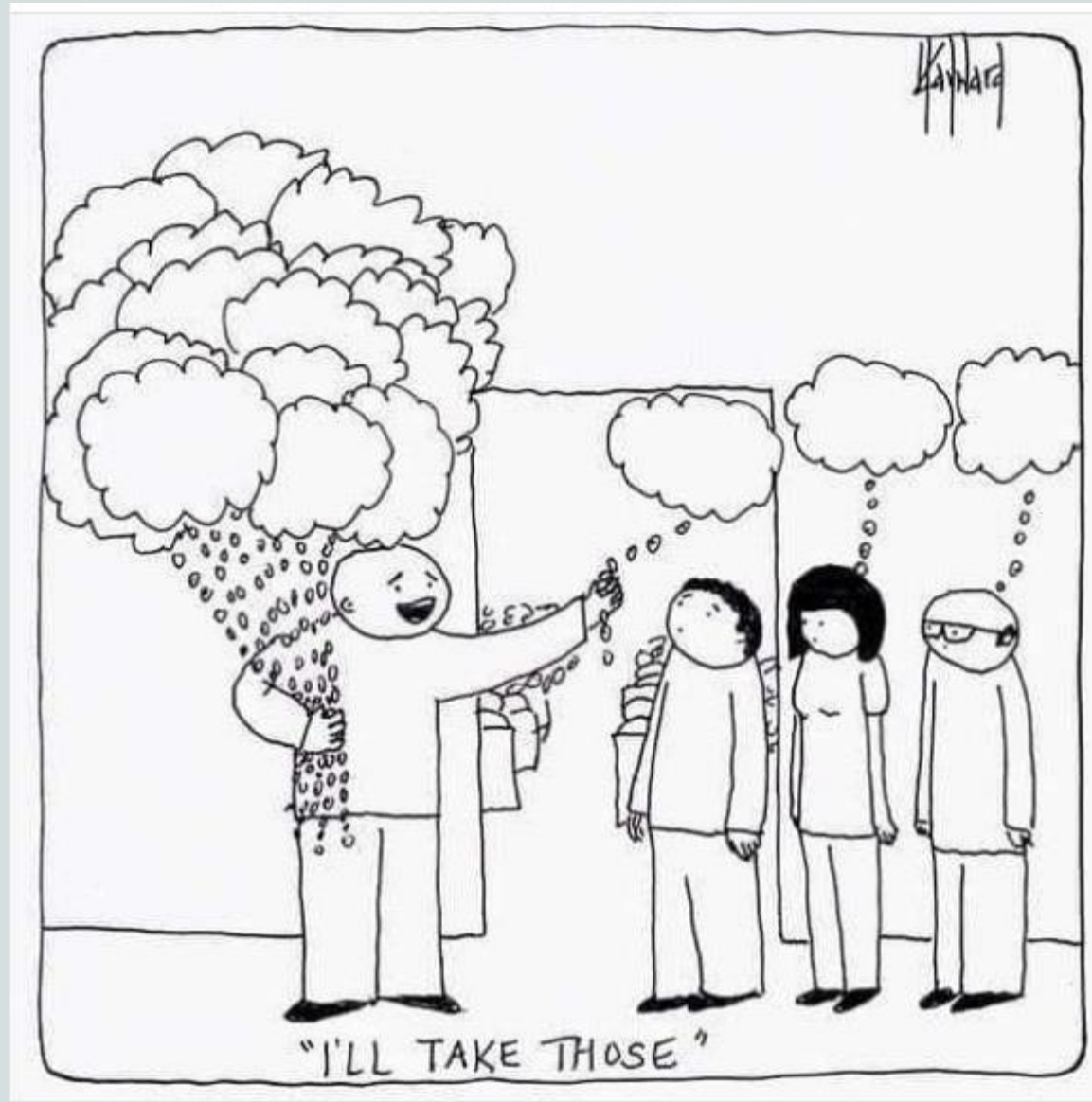
Demonene fryder seg når mennesker gjør noe som gud har forbudt. Demonene liker for eksempel at en gutt og en jente leker med hverandres kjønnsorganer. Vi vil ikke at demonene skal få noe å fryde seg over, vil vi vel?

Intern barnebok, s 60 "Hør på den store lærer", selskapet Vaktårnet

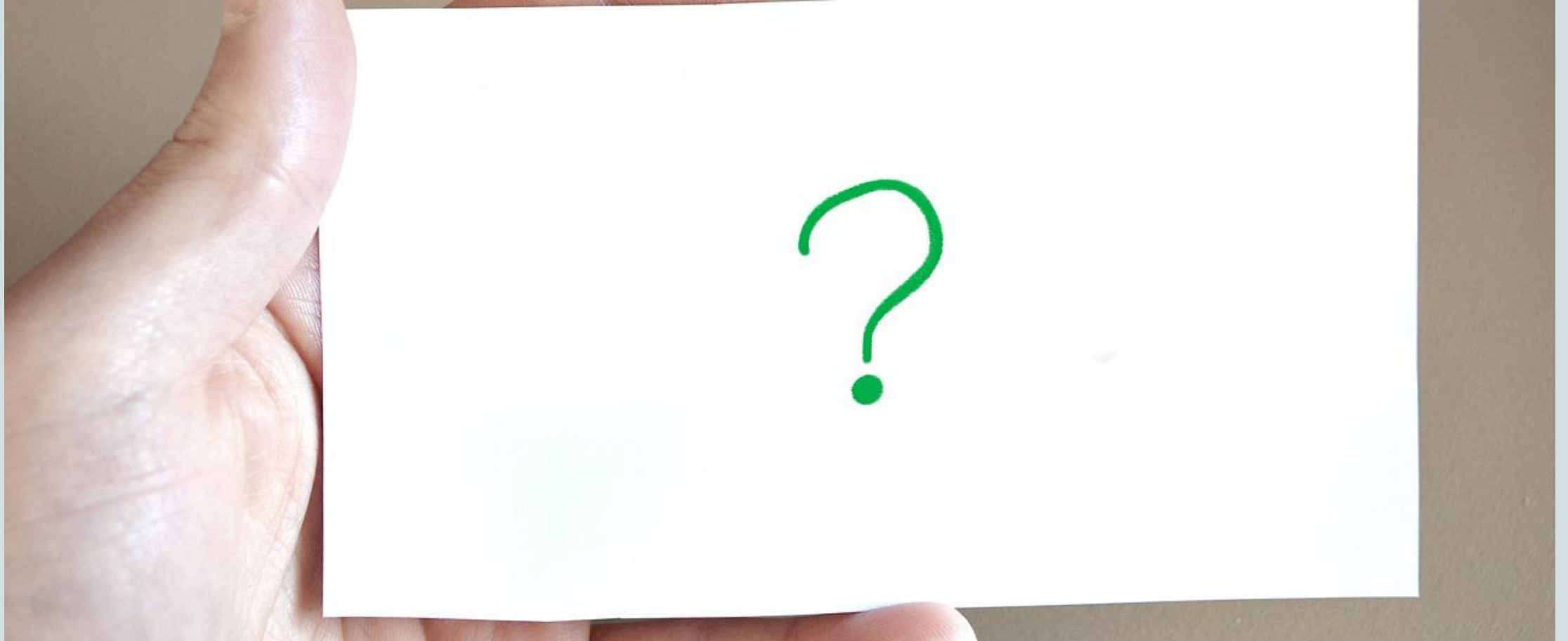
Tankekontroll

- Ikke stol på dine egne tanker
- Vær redd dine egne tanker
- Døm alt som kommer fra deg selv

Hva er konsekvensene av å ha lært hele livet at du ikke skal stole på tankene dine?

”

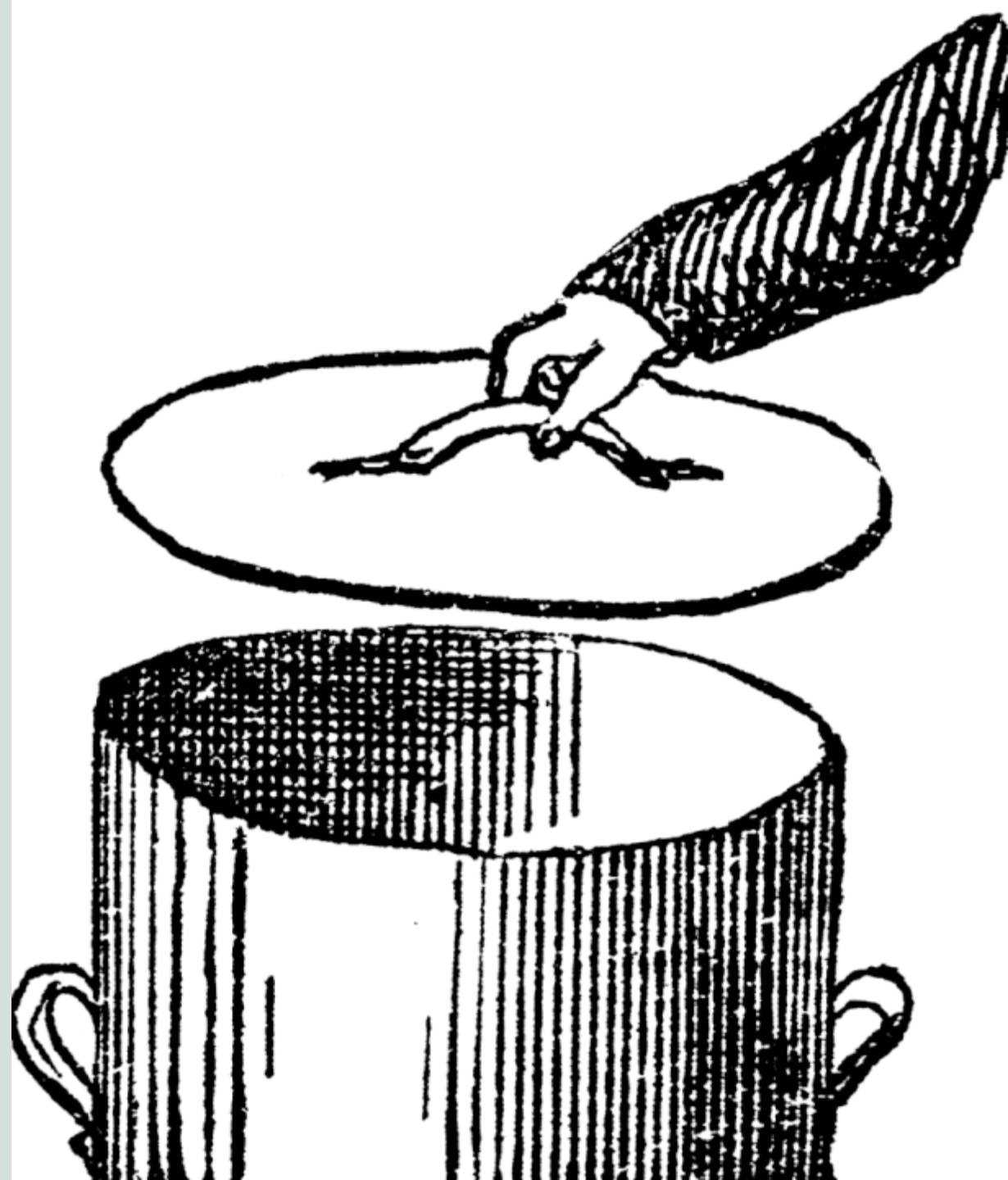
Vi lærte at negative tanker og følelser hadde med plageånder / demoner å gjøre, mens den hellige ånd fortrenger disse. Og da er det kort vei til å ikke ta hensyn til noe negativt som oppstår innenfra, inkludert behov for å sette grenser eller si ifra.

”

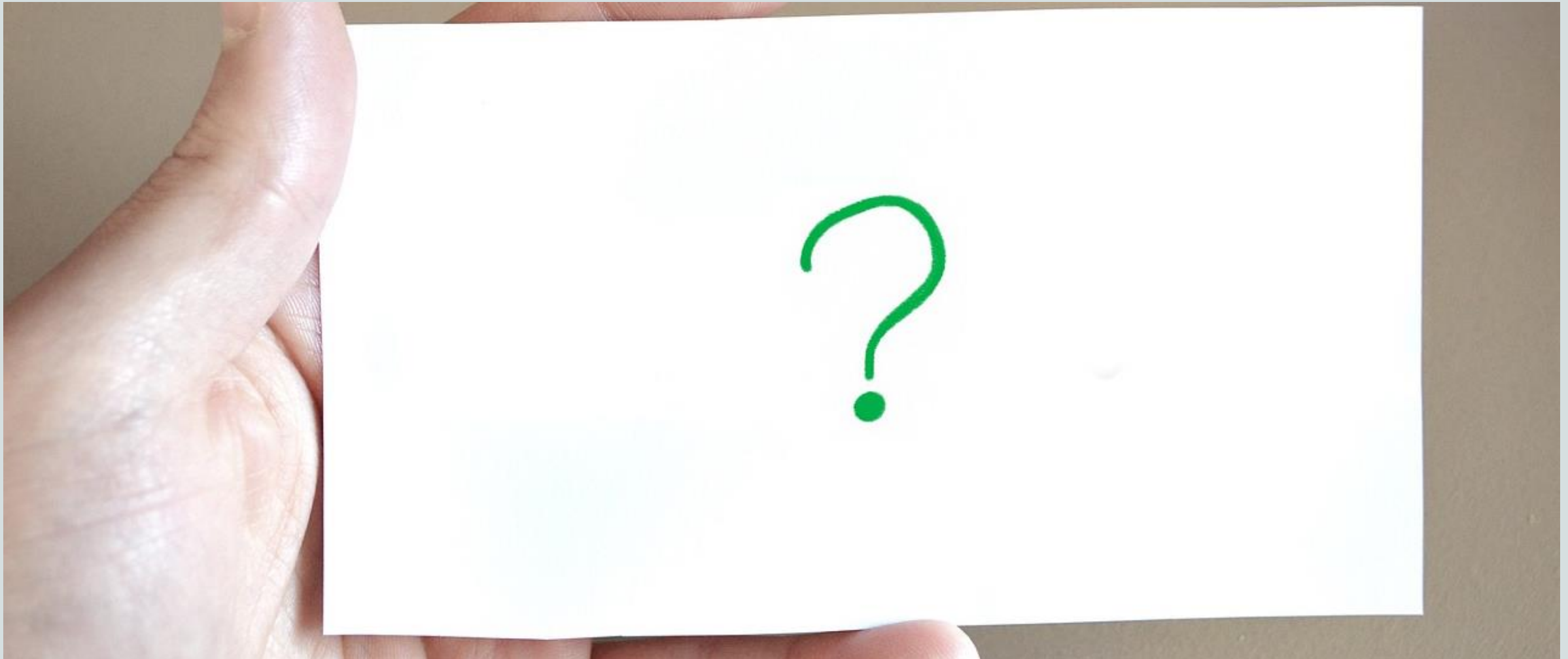
Så herlig at jeg ikke trenger å slå opp i
Bibelen for å finne ut hva jeg skal mene om
ting

Kontroll av følelser

- Noen miljøer har en kultur hvor det å dempe følelser er idealet
- Noen miljøer har en kultur der sterke følelser anerkjennes, men kun de positive

Hva er konsekvensene av å hele livet ha lært å legge lokk på følelsene dine?

Kontroll av følelser: «Oskar»

”

Helt siden jeg var liten har jeg blitt spurt om dette når jeg ble sint:

"Vet du hvem som kontrollerer deg nå? Det er Satan"

Kontroll av følelser: «Oskar»

- Oskar ble livredd for å ha sterke følelser, og kanskje derfor utviklet han et eksplosivt sinne. Når han på skolen kom i situasjoner som fremkalte sinne, førte dette til voldsom utagering. Han beskriver dødsangst og "black-outs". Når han kom til seg selv var det alltid noe som var knust eller noen som var skadet

”

**Dette ble en
bekreftelse for meg på
at Satan hadde tatt
bolig i min kropp**

Kontroll av følelser: «Oskar»

- Fanget opp av hjelpeapparatet
- Skolepsykolog
- Diagnose ADHD, viste seg senere å være feil
- Aldri spurt spørsmål om det kunne være andre grunner til utageringen
- Ritalin + beskjed om at han vokser det av seg

Kontroll av følelser: «Oskar»

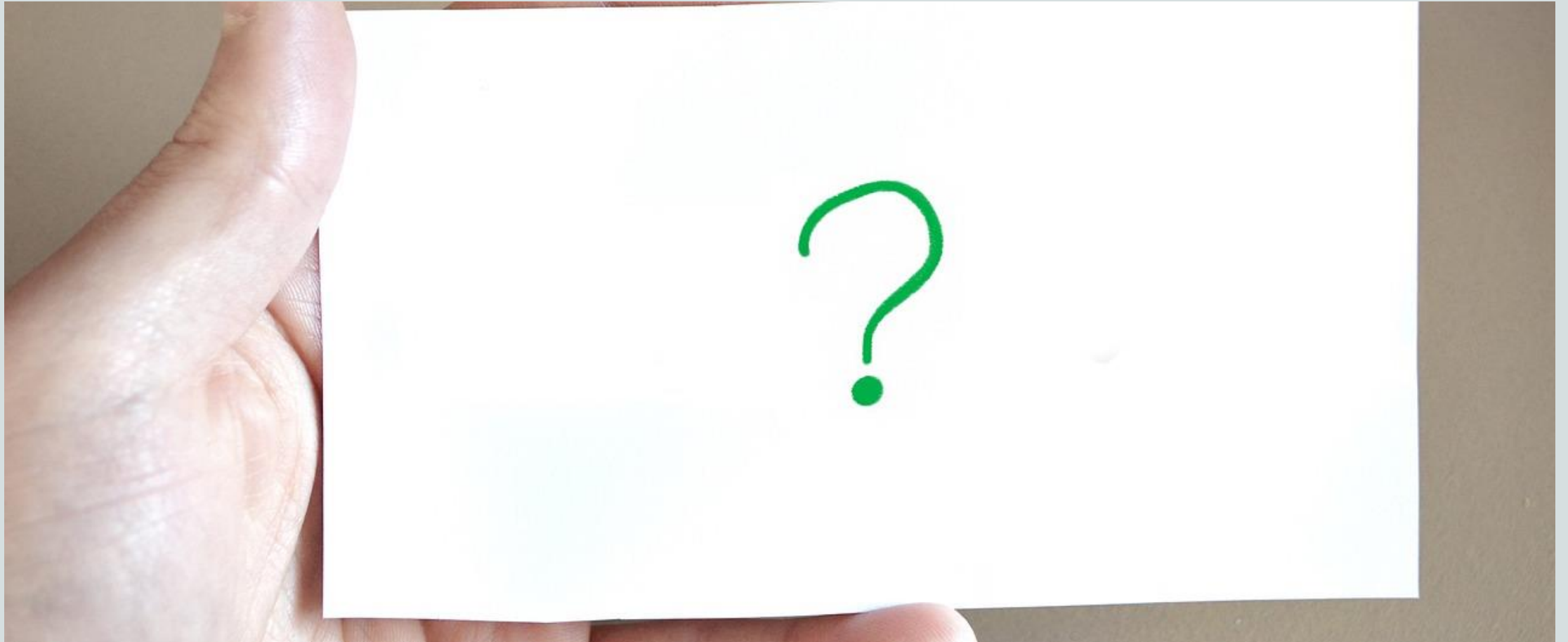
- Oskar har unngått konflikter og andre situasjoner som kunne fremkalle sterke følelser.
- Hypoaktivering fører til at han blir søvnig, sliter med å få med seg alt som blir sagt, noe som har gått ut over utdannelsen.
- Redselen for å føle sterkt har også hemmet hans livsutfoldelse, og har gjort relasjoner vanskelig

Å ta vekk kjærlighet

- For å passe på at man har rett adferd
- hengende over en trussel om å miste kjærlighet fra familien

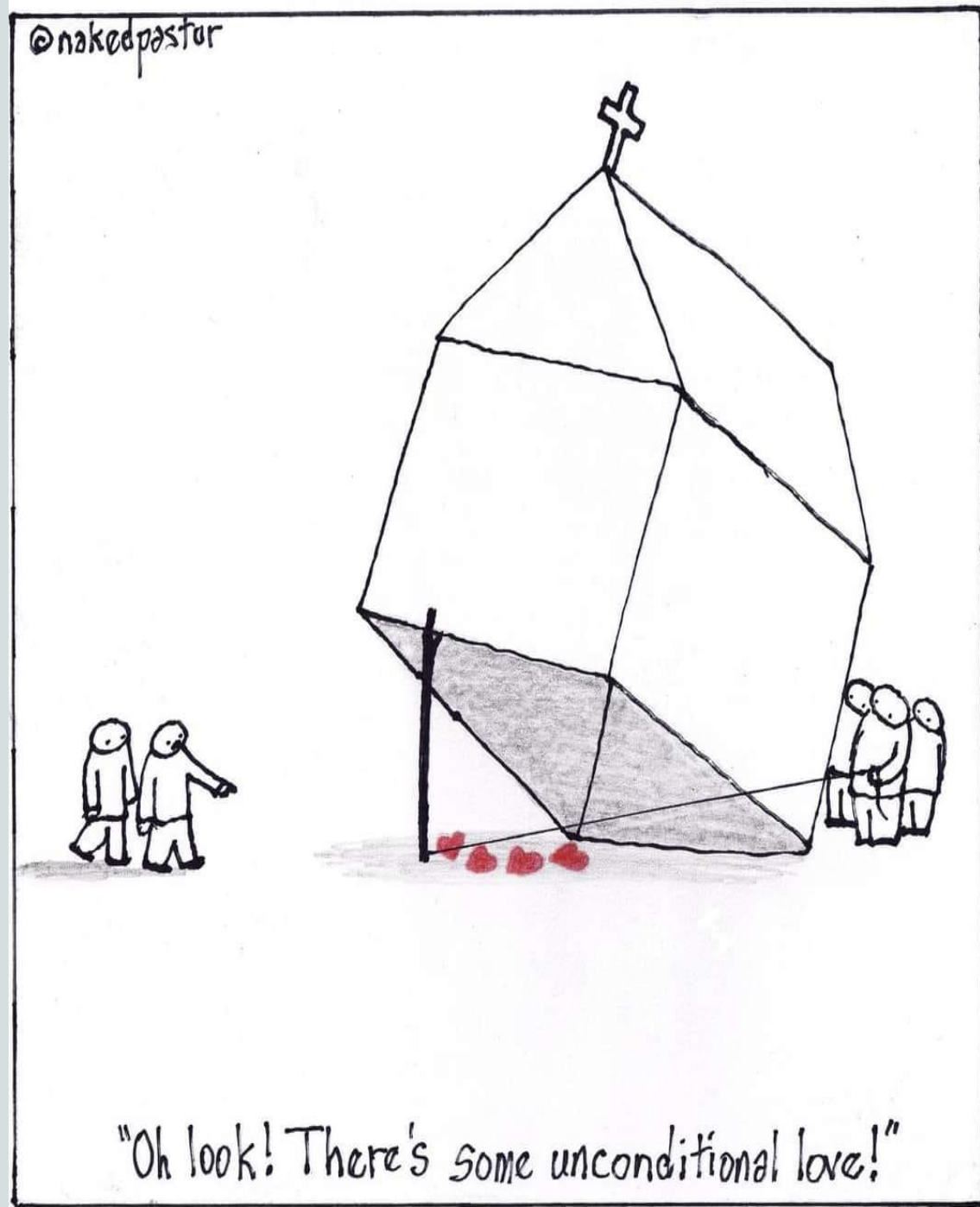
Hva er konsekvensene av å vokse opp og vite at andres kjærlighet til deg, er betinget av at du har rett tro og rett adferd ihht menighetens omdømme og regler?

Kjærlighet med betingelser

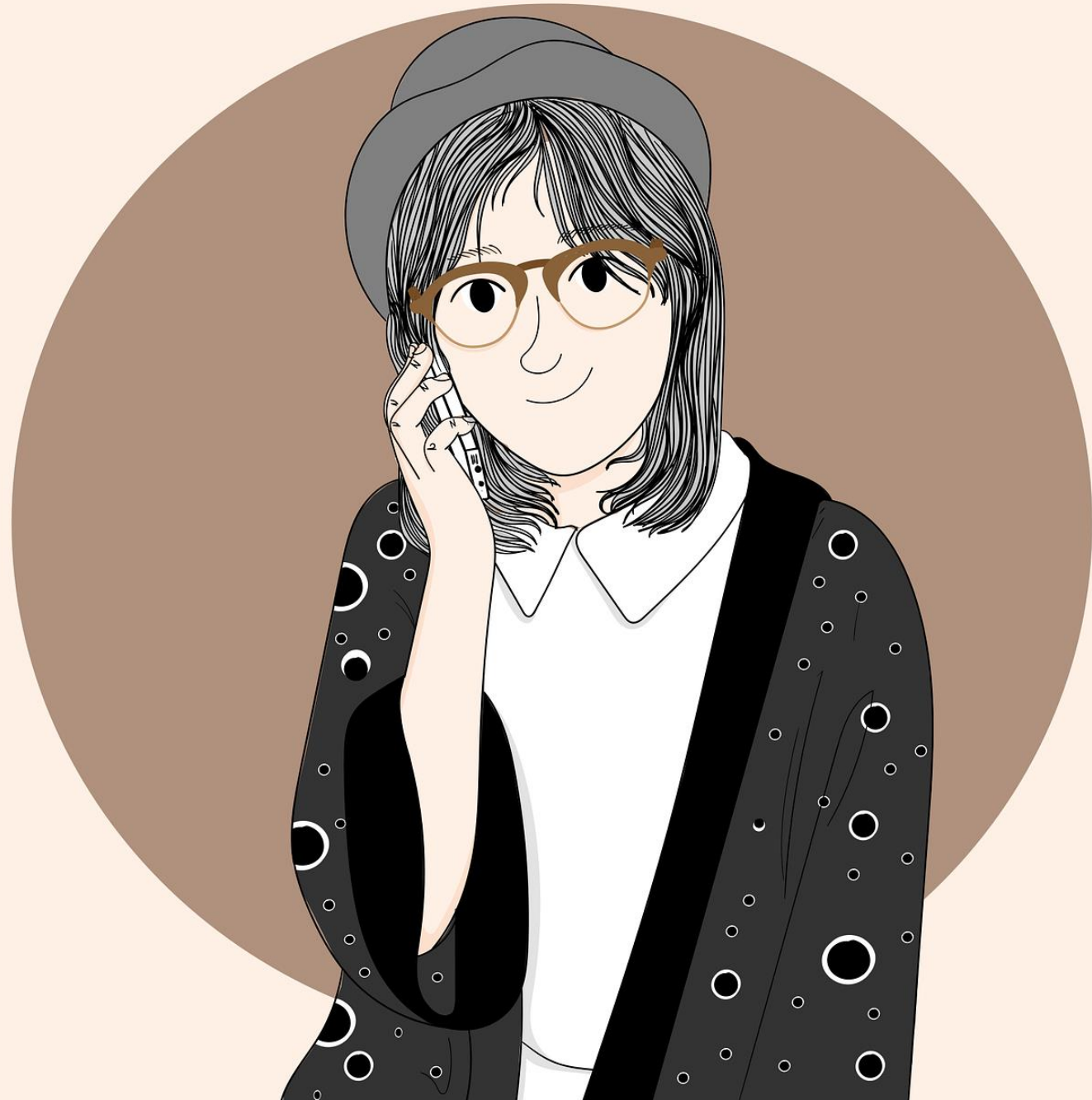
”

Må innrømme jeg selv i voksen alder sliter med å vite når jeg skal sette grenser eller helt forstå konseptet med ubetinget kjærlighet.

Kjærlighet med betingelser, eksempel

Maya

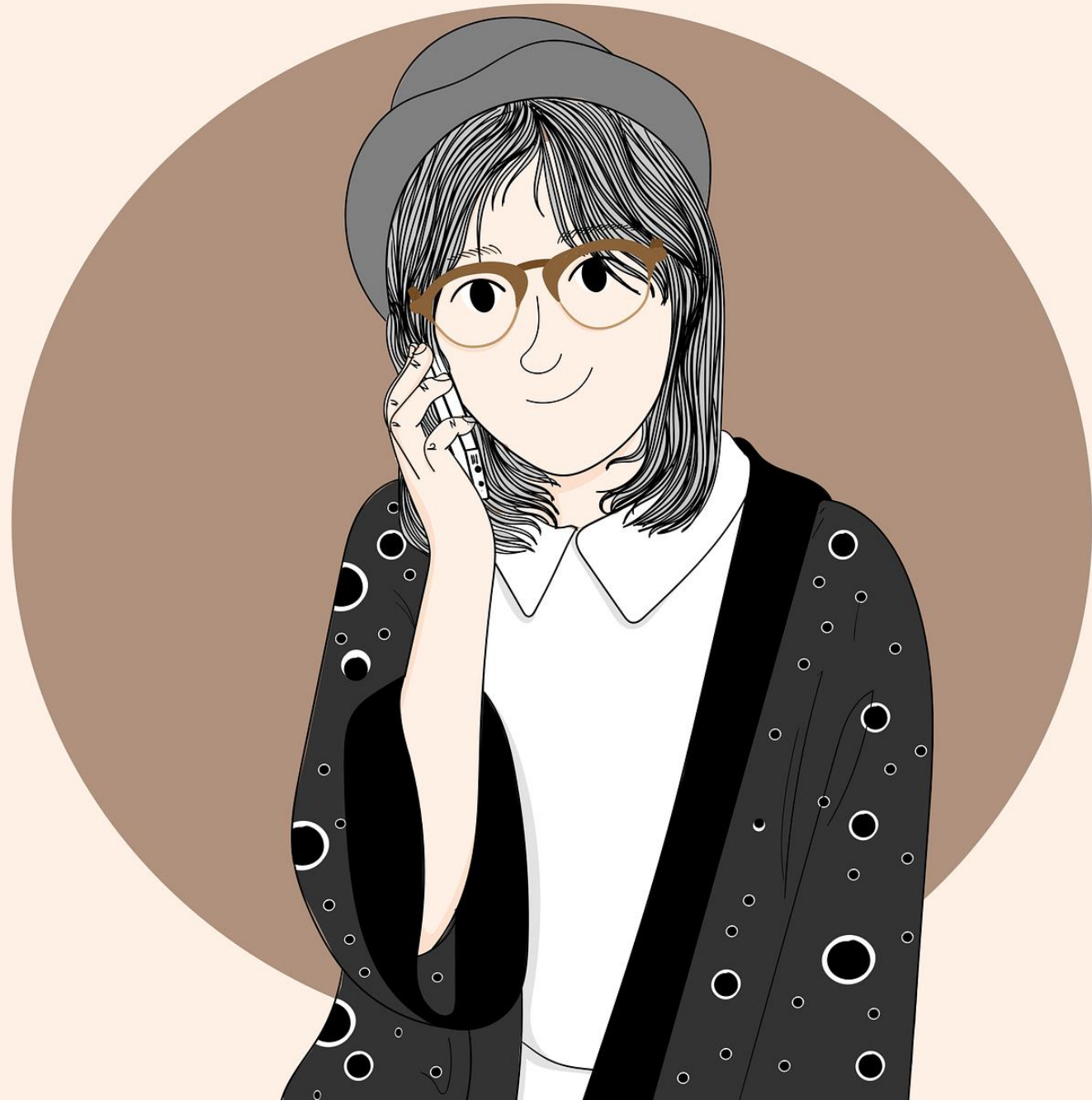

Max

Når kontroll bli vold

Masteroppgave, 2020
M H Høydal, J A Skjømming

UiO : **Det juridiske fakultet**

Barns rett til beskyttelse mot psykisk vold i trossamfunn

En vurdering av den nye trossamfunnsloven i lys av barns rett til beskyttelse mot psykisk vold og trossamfunns rett til religionsfrihet.

Om særlige former for psykisk vold i trossamfunn:

”

**Det kan være
skremmende for barn å
høre om onde krefter som
kan gjøre dem syke**

Master i juss om særlige former for psykisk vold i trossamfunn

”

Dersom årsaken til psykisk sykdom blir forklart som demonbesettelse, vil dette være å neglisjere barns psykiske helse

Master i juss om særlige former for psykisk vold i trossamfunn

”

Det samme gjelder å fortelle barn at vennene deres utenfor menigheten vil “gå fortapt” eller “brenne i helvete”.

Master i juss om særlige former for psykisk vold i trossamfunn

”

Det å bli fortalt at verden utenfor er styrt av onde krefter, kan også gjøre at barna er redde for samfunnet utenfor menigheten. Dette kan i verste fall føre til at de ikke tar kontakt med hjelpeapparatet når de trenger hjelp.

Master i juss om særlige former for psykisk vold i trossamfunn

”

Å tvinge barn til å dele informasjon om sitt privatliv, herunder tanker om seksualitet, kan oppleves som så ubehagelig og ydmykende at det kan derfor sies å være psykisk vold

Master barnevern:

- Studie av personers opplevelse av vold som en del av religiøs praksis under oppvekst i lukkede religiøse samfunn i Norge

Masteroppgave

Et spindelvev av kontroll

En tematisk analyse av fem personers opplevelser av vold som del av religiøs praksis under oppvekst i lukkede religiøse samfunn i Norge

Birgitte Nyblin-Austgulen

Master i tverrfaglig arbeid med barn, unge og familier

Vår 2022

”

Prosjektet har vist at det forekommer vold og rettighetsbrudd for noen barn som vokser opp i lukkede, religiøse samfunn.

”

Volden og rettighetsbruddene som beskrives i dette prosjektet er i stor grad vevd sammen med religiøse praksiser i de lukkede trossamfunnene

Tematisk kart

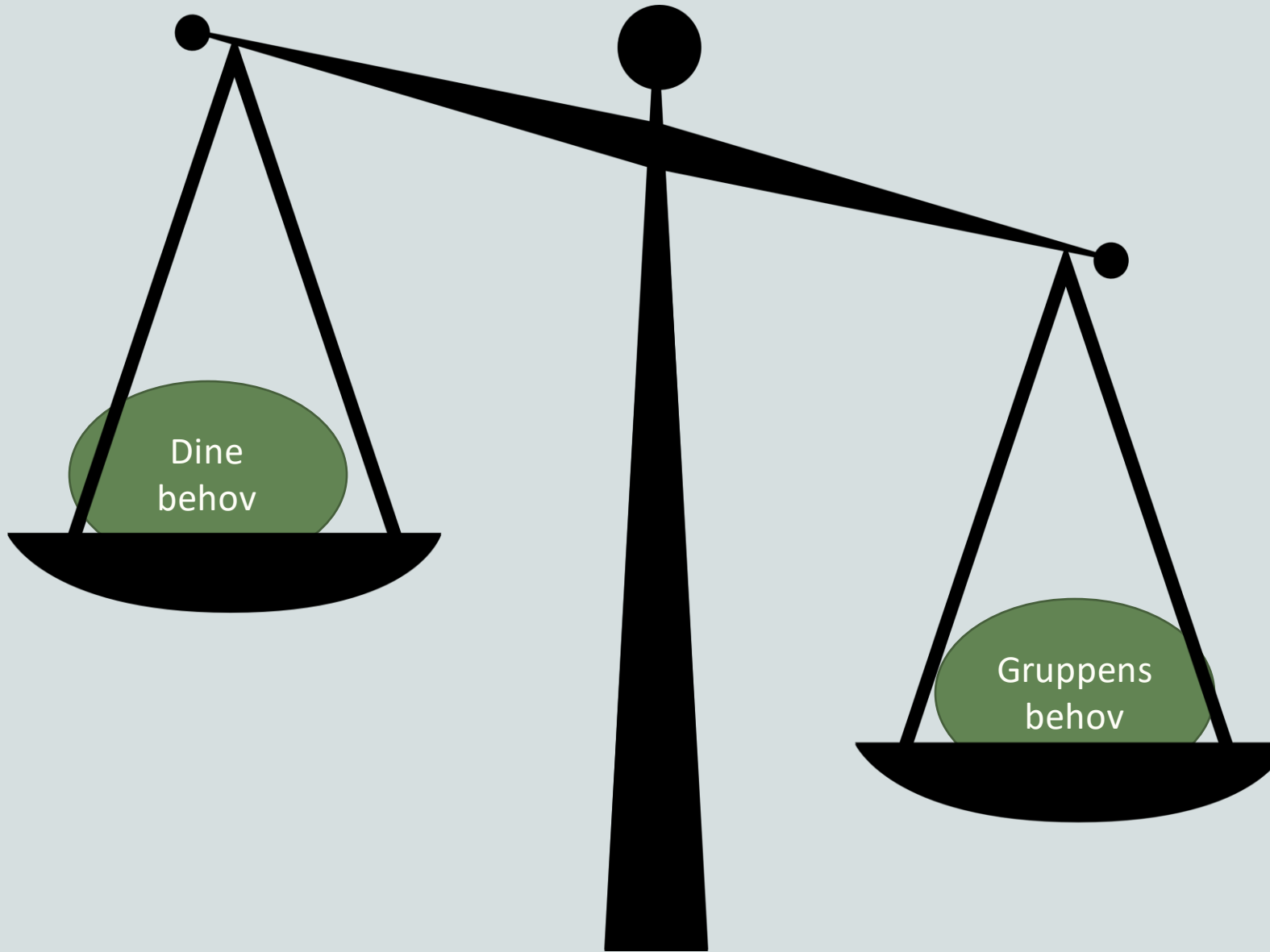
Du kommer ikke til himmelen hvis...

Du er av Djevelens barn når du...

Du er ingenting verdt uten Gud!

Når kontrollen hindrer hjelp

Dine
behov

Gruppens
behov

Hvis du kommer fra en lydighetskultur, hvordan vil dette påvirke holdningen til å kjempe for egne rettigheter?

Evnen til å gjøre selvstendige valg?

Og hvordan kan disse holdningene påvirke en person som er utsatt for vold eller seksuelle overgrep?

Streng kontroll og lydighetskultur kan skape hinder

Oppmuntret til å ta opp problemer internt, ikke oppsøke ekstern hjelp

Ikke vant til å sette deg selv først, ikke vant til å «ta plass». Vanskelig å ta egne valg.

Verdensbildet skaper et hinder

Mistro til samfunnet utenfor
trossamfunnet, som går utover holdning
til hjelpeapparatet

”
**Prosjektet har vist at
trossamfunnets lukkethet
er et hinder for at barn får
den hjelpen de trenger fra
offentlige tjenester**

Masteroppgave

Et spindelvev av kontroll

En tematisk analyse av fem personers opplevelser
av vold som del av religiøs praksis
under oppvekst i lukkede religiøse samfunn i Norge

Birgitte Nyblin-Austgulen

Master i tverrfaglig arbeid med barn, unge og familier

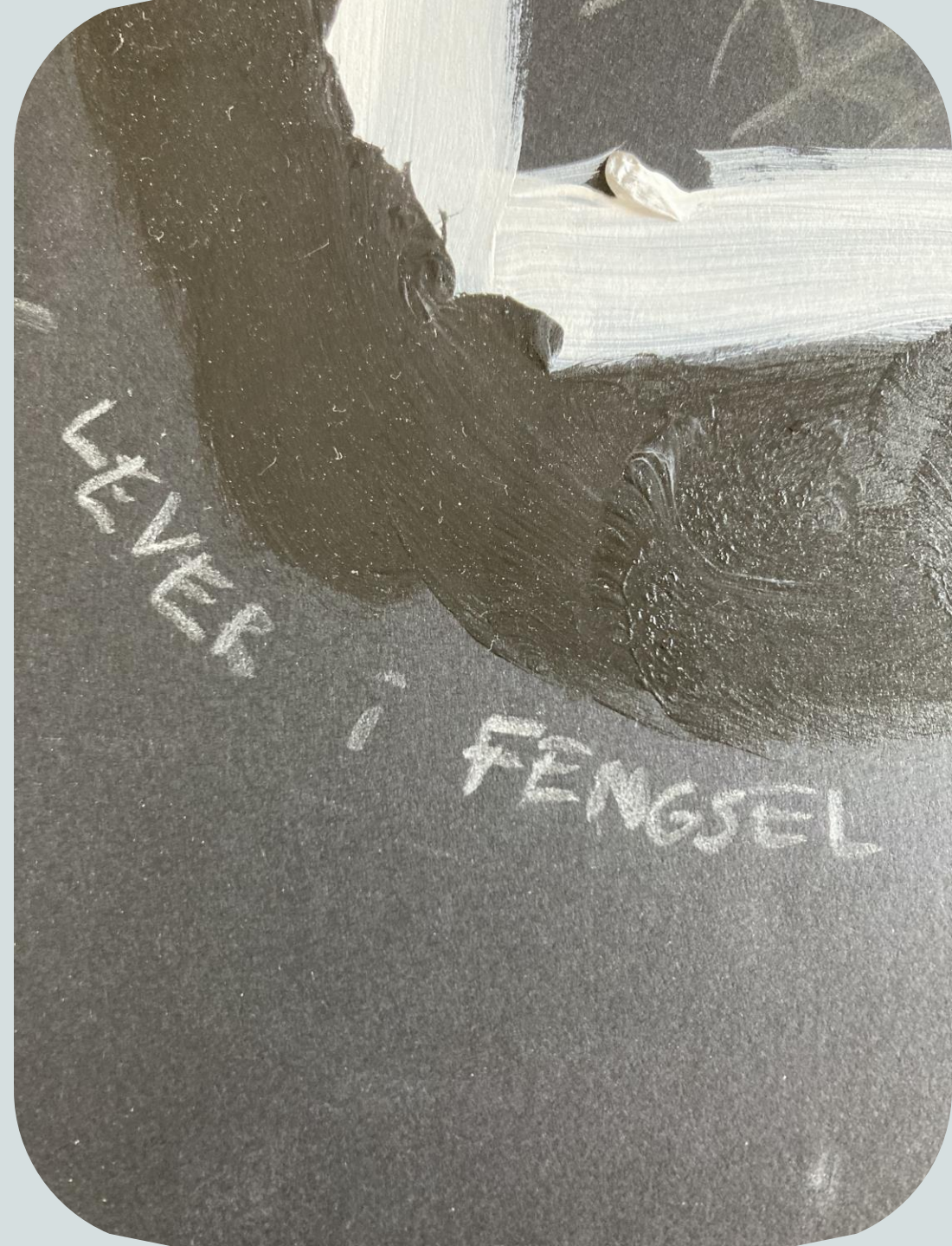
Vår 2022

Kontroll og konflikt

”
De sier at "hvis jeg
forlater menigheten, så
må jeg finne meg ett
annet sted å bo". Og
de truer meg med at
jeg ikke får evig liv. Jeg
blir kjemperedd når jeg
hører det.

Gutt, 17 år

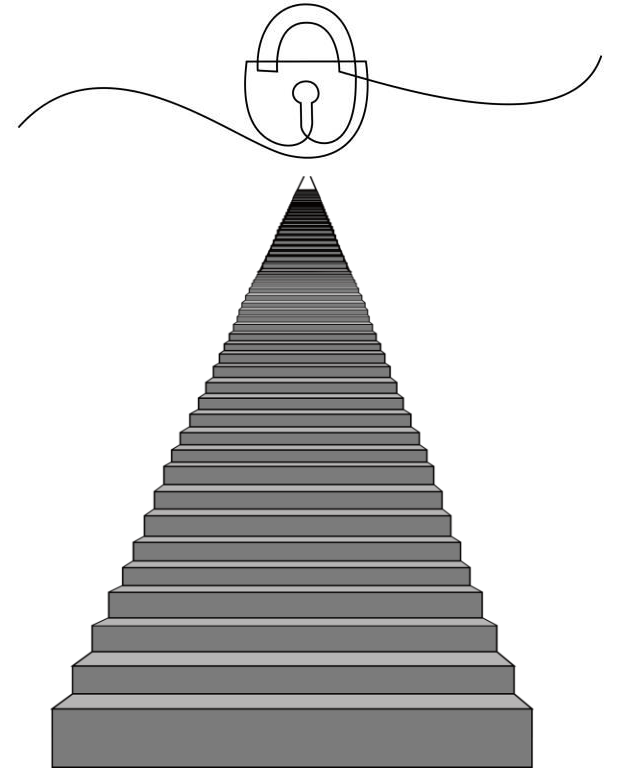
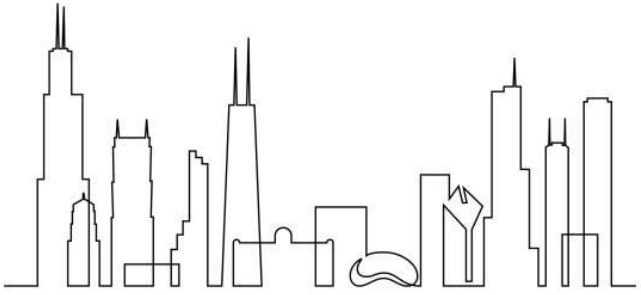

De sier at "hvis jeg forlater menigheten, så må jeg finne meg ett annet sted å bo".

Praktiske utfordringer
Emosjonelle utfordringer

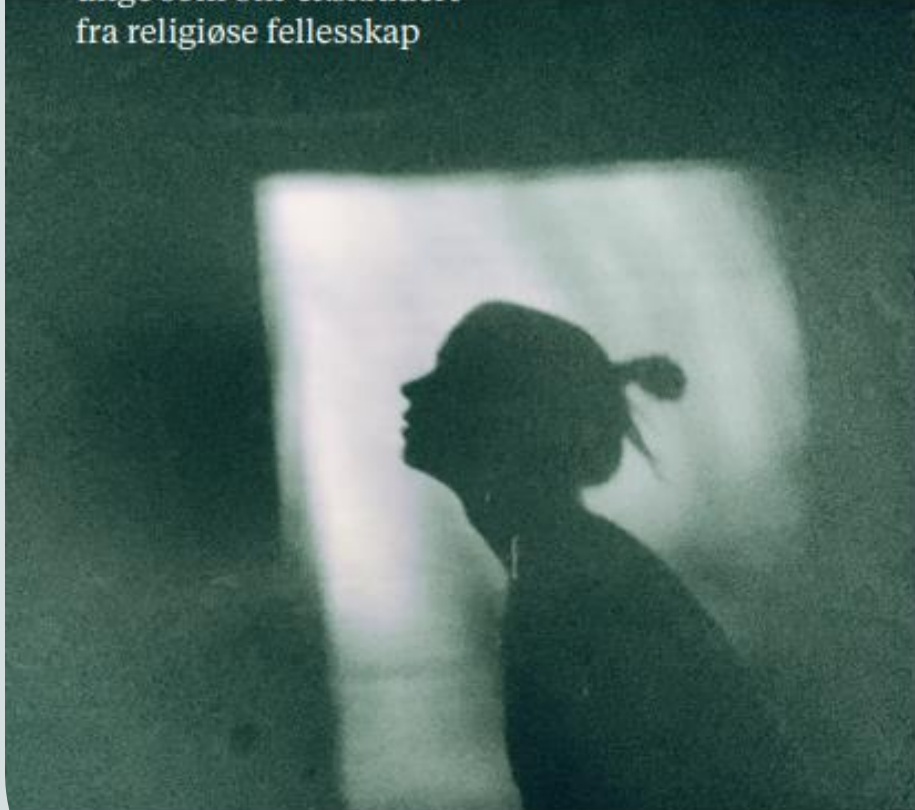
Og de truer meg med at jeg ikke får evig liv.
Jeg blir kjemperedd når jeg hører det.

Eksistensielle utfordringer

Når *tro* og *barndom* kolliderer

Erfaringsrapport om
unge som blir ekskludert
fra religiøse fellesskap

Foreldrenes situasjon

”

**For mine foreldre så sto det mellom
himmel og helvete. Målet helliger midlet,
og gjorde at vold var noe som kunne
aksepteres i vår menighet.**

”

Dessuten, når barna velger å ikke følge Gud, så får det store konsekvenser for foreldrene.

Foreldrene mine sto i et kjempedilemma.

Opprør mot kontrollen, hva er konsekvensene?

- Konflikt med foreldrene
- Konflikt med menigheten

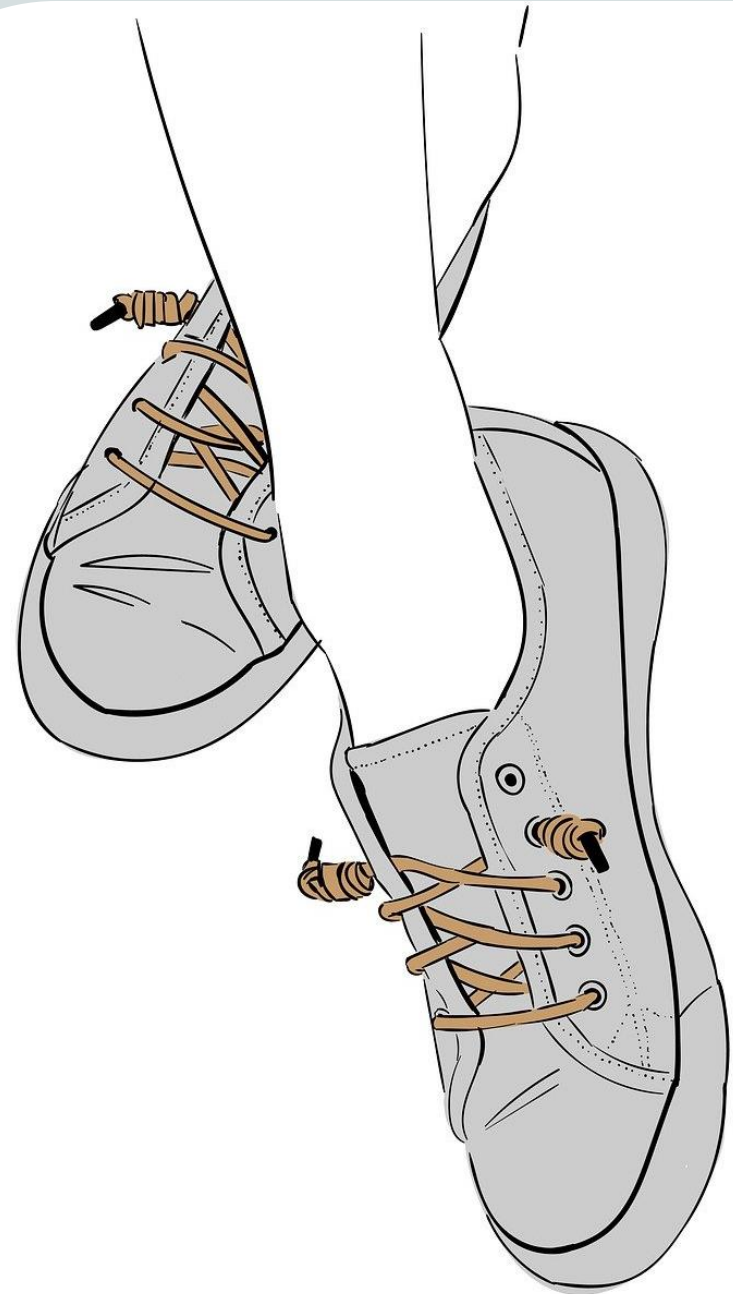

Hvordan forsto hjelpeapparatet barnas utfordringer?

Guro

- Guro vokste opp med en troende mor som var skilt fra Guros ikke-troende far. Guro lærte at de ikke-troende snart ville dø, på dommedagen. Hun forkynte for medelever på skolen, og det hun fortalte om demoner og dommedag, utløste en bekymringsmelding som Guro har lest i voksen alder.
- Meldingen ble ikke fulgt opp

Guro

- Konfliktfull barndom
- Forsøker å trosse føringene fra menigheten og morens kontroll
- Samtidig: Strever sosialt, utfordringer på skolen
- Hvordan ble Guros forsøk på å imøtegå kontrollen forstått?

”

Når jeg ikke lenger ville gjøre som de sa, når jeg sto opp for meg selv, så var liksom dette en utviklingsforstyrrelse, ADHD for eksempel, og så fikk jeg masse medisiner for å roe meg ned.

”

**Jeg skulle ønske at de så
hva det egentlig handlet
om, men jeg klarte ikke å
sette ord på det selv**

Frida

- Adferdsvansker
- Avdekket at hun var utsatt for vold
- Beredskapshjem

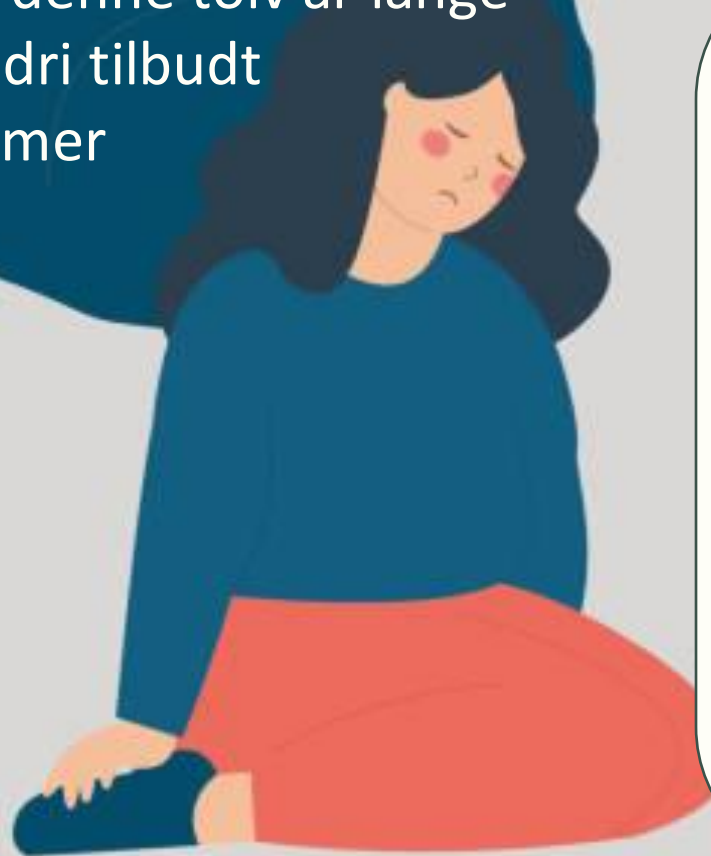

”

De første seks månedene på beredskapshjem hadde jeg hver natt mareritt om at demoner skulle ta meg. Nå skjønnte jeg at jeg virkelig skulle til helvete

Frida fikk behandling på BUP i mange år og fortsatte med terapi i voksen alder. Fokuset var på personlighetsforstyrrelser og spiseforstyrrelser. I denne tolv år lange perioden ble hun aldri tilbudt behandling for traumer

”

Det er litt rart, du får hjelp av et system, men du må selv adressere det som må hjelpes. Og det har du ikke kapasitet til når du er et barn.

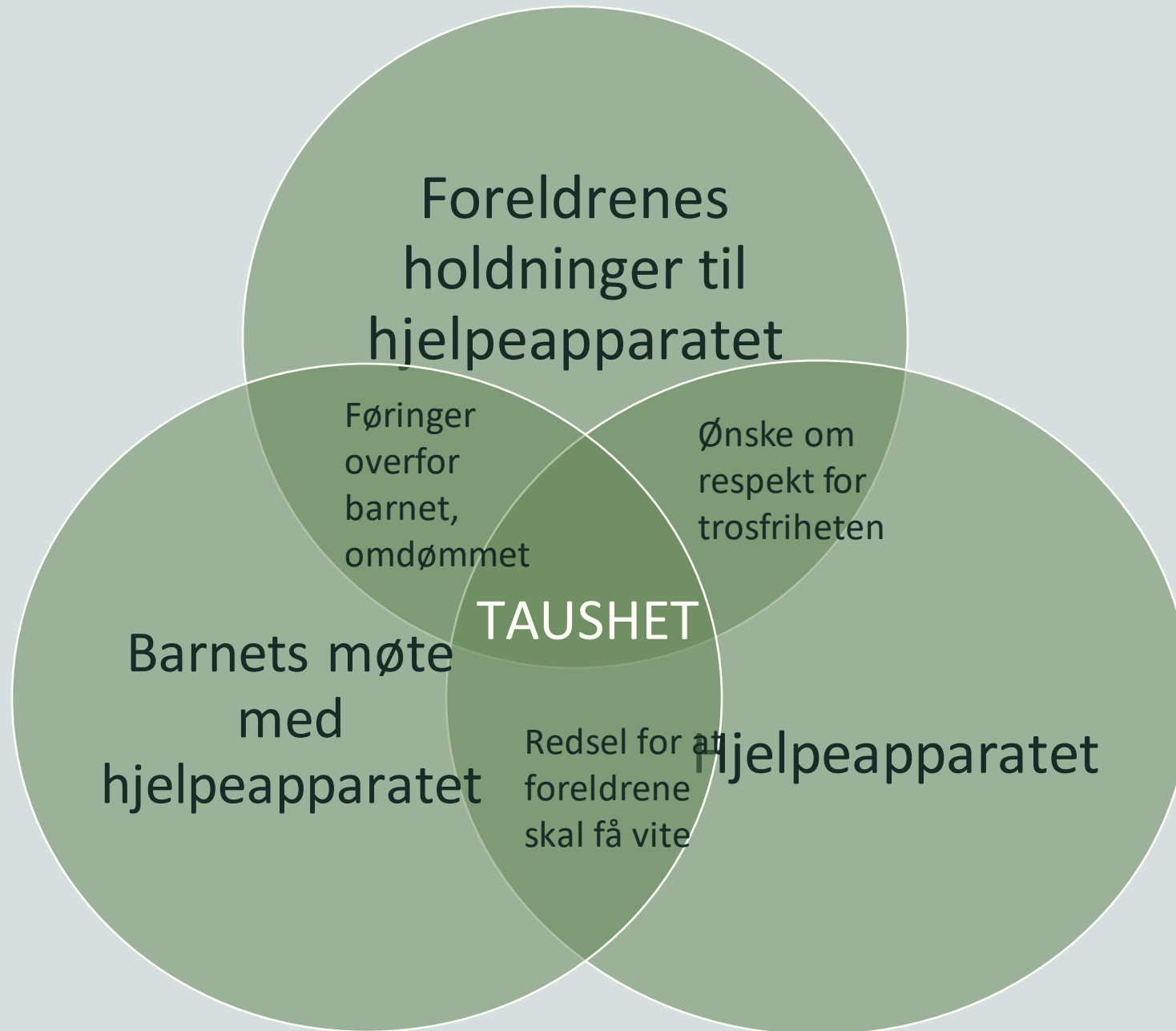
”

Det burde vært noen som spurte meg direkte spørsmål.

- Kontrollen og volden disse ungdommene levde med, førte til psykisk uhelse, adferdsvansker og opprør.
- Hjelpeapparatet så likevel bare symptomene, ikke årsaken bak
- Ungdommene har ikke selv kunne sette ord på det de opplevde

Foreldrenes møte med hjelpeapparatet

Å bryte med kontrollen

«Problematiske religiøse
bruddprosesser»

«Problematiske religiøse
bruddprosesser»

=

Brudd med kontroll

Da er det vel bare å melde seg ut da.
Problem solved.

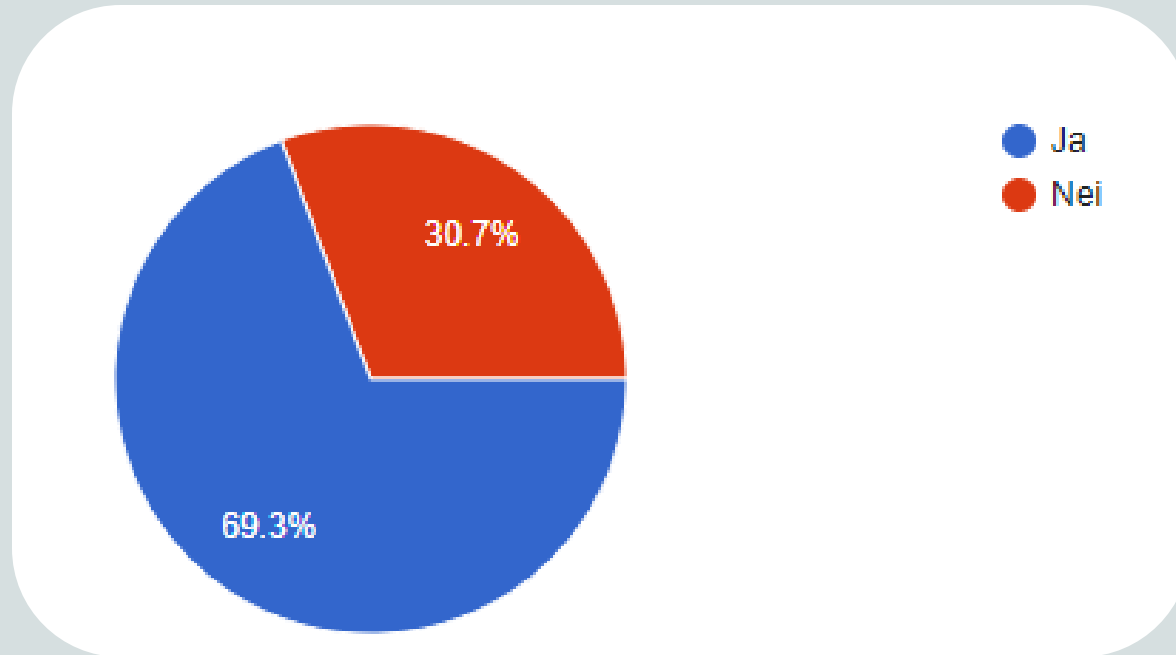
1 d Liker Svar

3

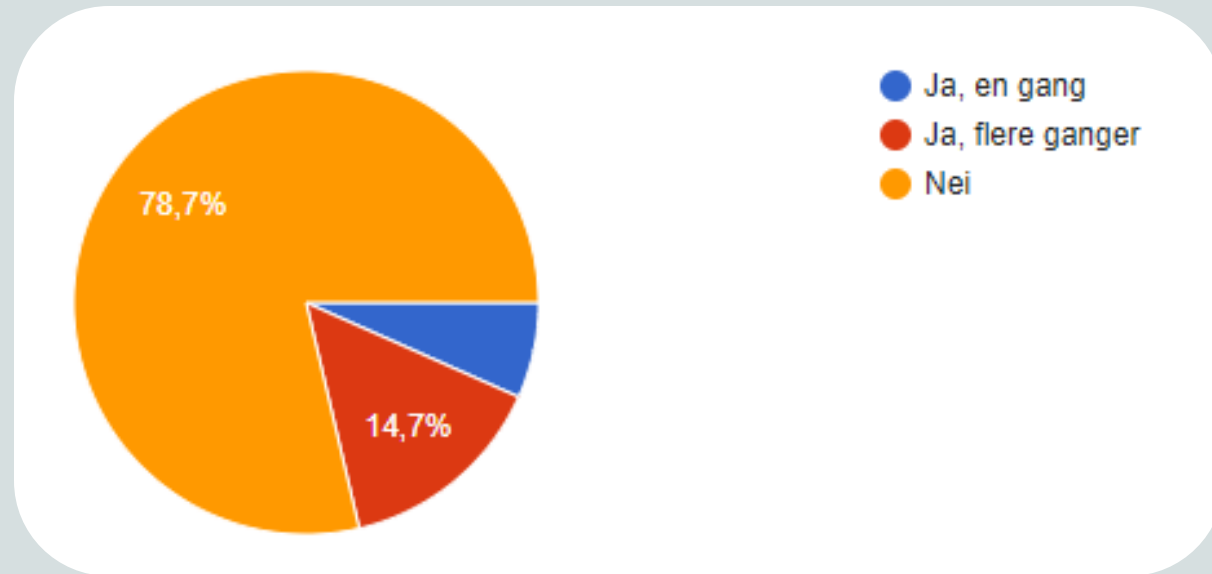
Hvorfor kan religiøse bruddprosesser være problematiske?

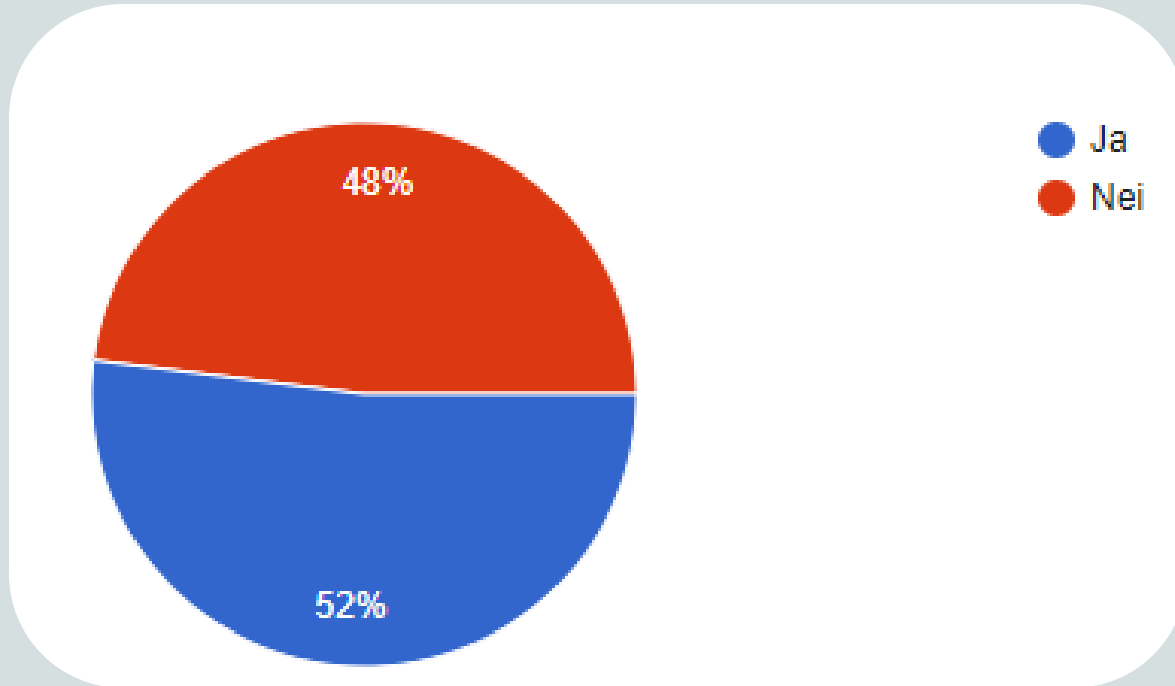

Har du hatt selvmordstanker etter at du brøt med det religiøse miljøet?

Har du
forsøkt å ta
ditt eget liv?

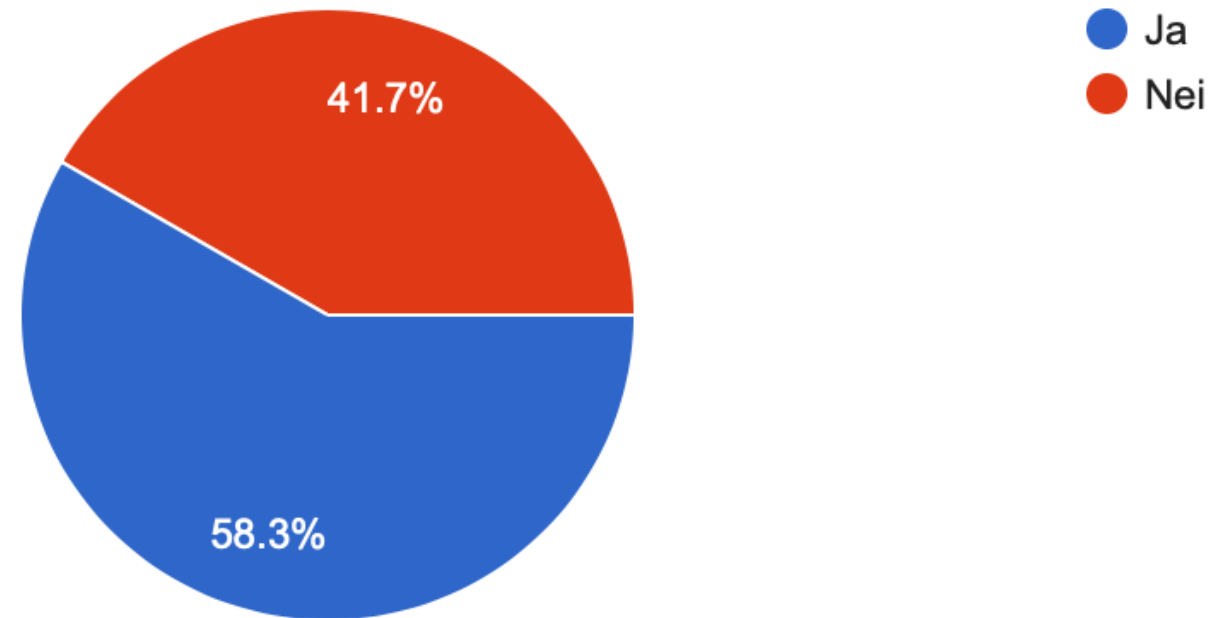

Kjenner du
til utbrytere
som har tatt
livet sitt?

Medisiner

Har du i perioder brukt legemidler for å mestre livet og følelser etter bruddet?

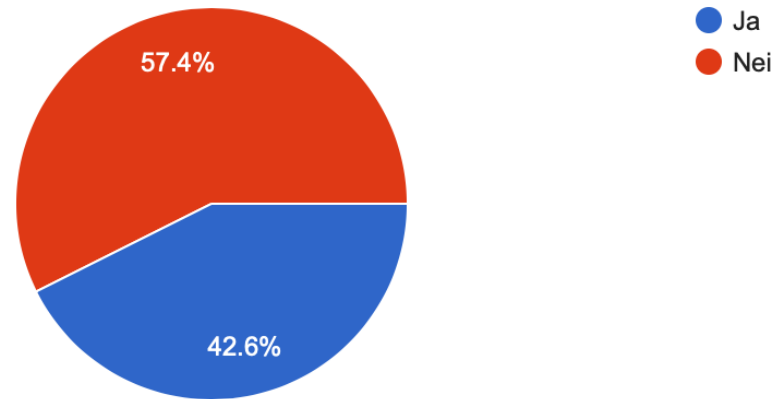
60 responses

Rusmidler

Har du i perioder brukt rusmidler for å mestre livet og følelser etter bruddet med trossamfunnet?

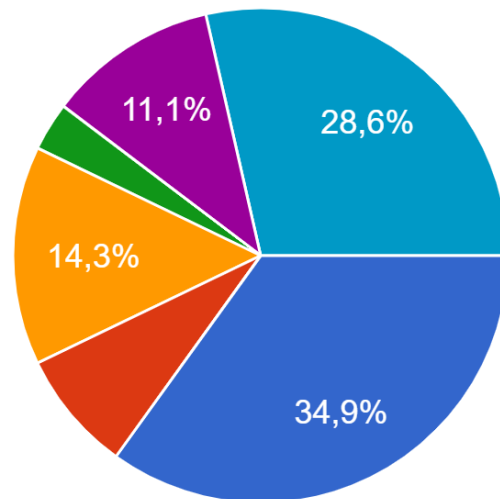
61 responses

Deltagelse i arbeidsliv

Har du hatt utfordringer med å delta i arbeidslivet etter bruddet med trossamfunnet? Hvis ja, hvor lenge?

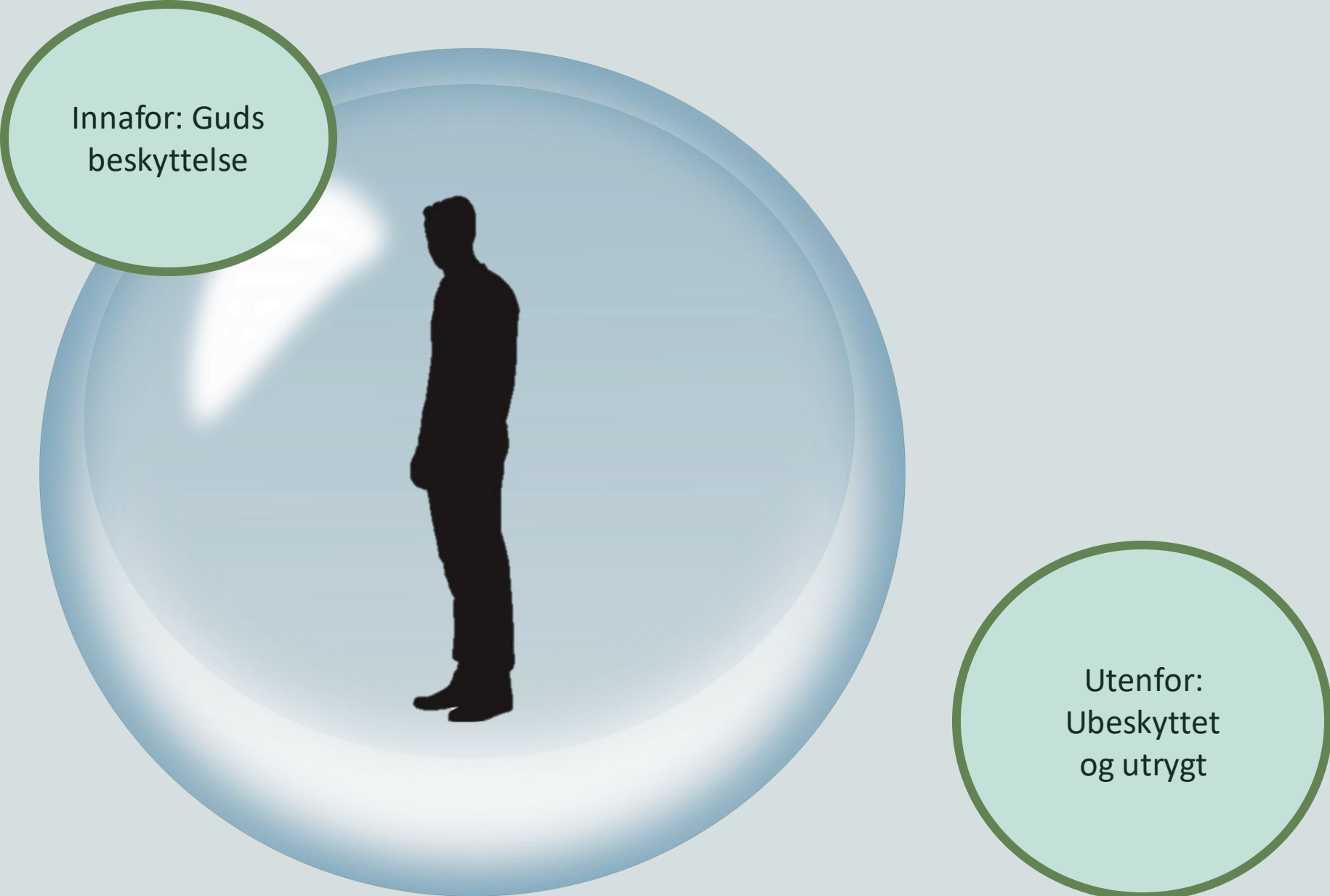
63 svar

- Nei
- Ja, i under et år
- Ja, mellom 1 og 5 år.
- Ja, mellom 6 og 10 år
- Ja, over 10 år
- Ja, i perioder (kan ikke tidfeste)

Hvorfor kan religiøse bruddprosesser være problematiske?

Innafor: Guds
beskyttelse

Utenfor:
Ubeskyttet
og utrygt

Risikofaktorer når
dette skjer

”

**Du kan ikke omgås
mennesker utenfor
menigheten**

HVA ER KONSEKVENSEN NÅR DU
IKKE LENGER ER EN DEL AV
MENIGHETEN?

Uten
venner

Det at jeg den uken gikk ned fra i overkant av 600 venner på Facebook ned til i underkant av 40 (hvor de fleste var familie eller kollegaer) setter vel situasjonen litt i perspektiv.

Send en chat

Mamma sa første gang vi møttes etter det ble offesielt at æ ikke va med mer at « Hu elske mæ, men elske Jehova mer».

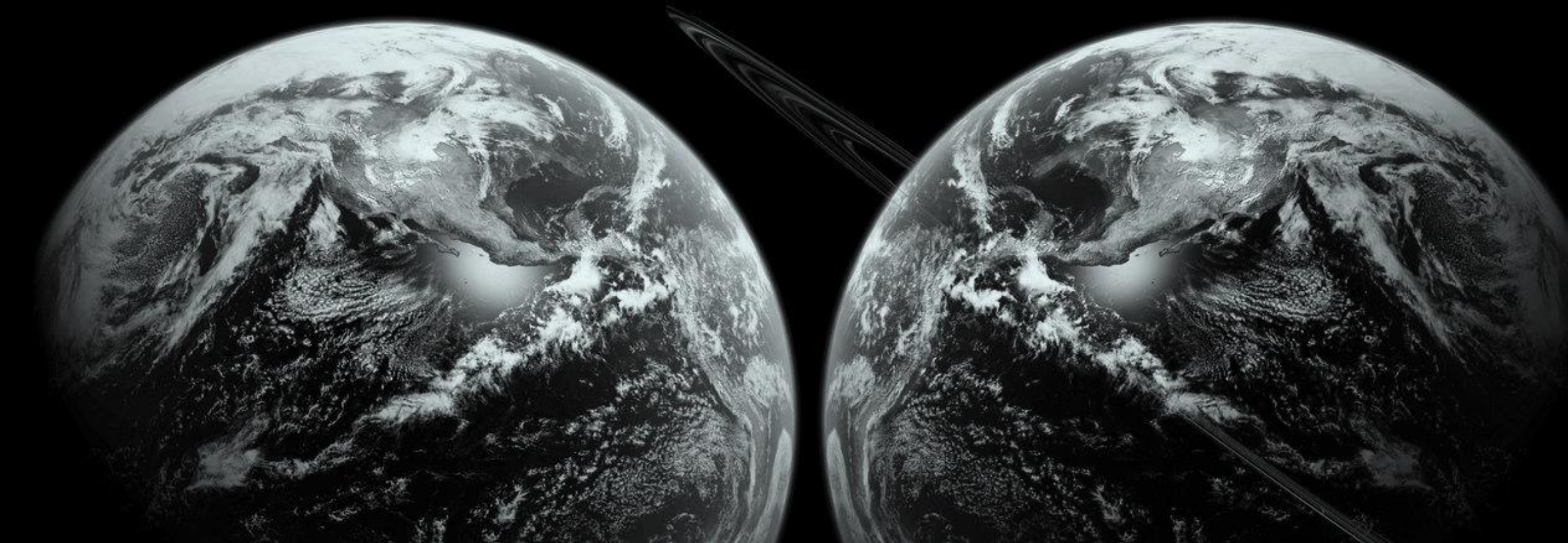
Så har minimalt med kontakt med familie

Skeptisk til en verden du alltid er blitt advart
mot

ENSOMHET

VOKST OPP I ET PARALLELSAMFUNN... HVA
GJØR DETTE MED SOSIAL KOMPETANSE?

KJENNER IKKE DE SOSIALE KODENE

UTDANNELSE?

UTDANNELSE BIDRAR TIL INTEGRERING

OG DRAR BORT FOKUS FRA MENIGHETSARBEIDET

ISOLASJON/ MANGEL PÅ INTEGRERING

Hva skjer hvis jeg forlater det trygge? Når jeg alltid er blitt advart mot det utenfor?
Hvordan skal jeg få meg venner?
Hvordan forstå storsamfunnet – jeg føler meg så annerledes

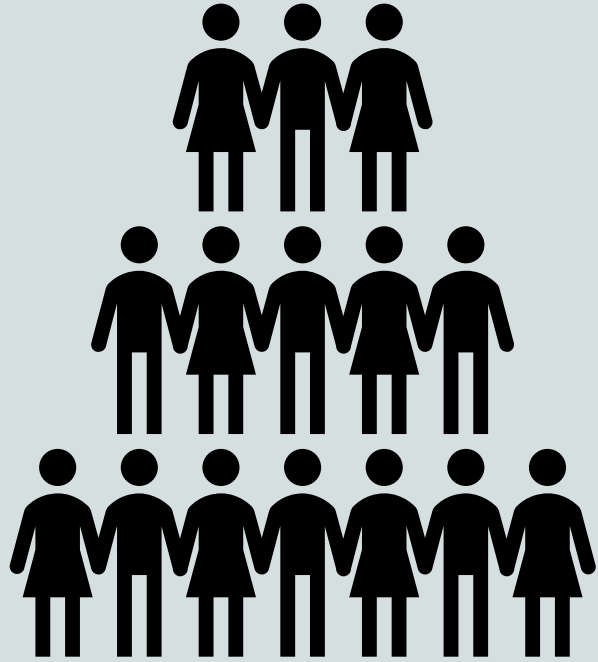

**Kontrollen du
opplever er også på
mange måter
beskyttende, og gjør
livet enkelt.**

Noen har alltid tatt valg for deg. Nå skal du ta egne valg, og det kan være utfordrende

FRA GRUPPEMEDLEM TIL INDIVID

Å ta egne valg for første gang

Å leve i et individorientert samfunn, å
hevde seg selv er vanskelig for en som
ikke er vant til å prioritere seg selv

Hvem er jeg uten gruppa?

Hva er konsekvensen av å ha lært at dommedag er nær forestående?

- Dommedagsangst?

Hva er konsekvensen av å ha lært om et brennende helvete?

- Helvetesangst?

Hva er konsekvensen av å ha lært at demoner er virkelige og kan skade mennesker?

- Angst for å bli besatt av demoner?

Hva er konsekvensen av å ha lært at sykdom er som følge av manglende tro?

- Sliter du psykisk/ fysisk etter bruddet, så kan du tenke at det er fordi du er overlatt til onde krefter

Hva er konsekvensen av å ha vært i et miljø med mye fokus på synd?

- Det du har lært forsvinner ikke over natta

Kontroll gjennom skremselbilder

Tvilen: Har jeg valgt feil vei?

- «Bred er den vei som fører til fortapelse...»

LAVT SELVBILDE

SELVBEBREIDELSE

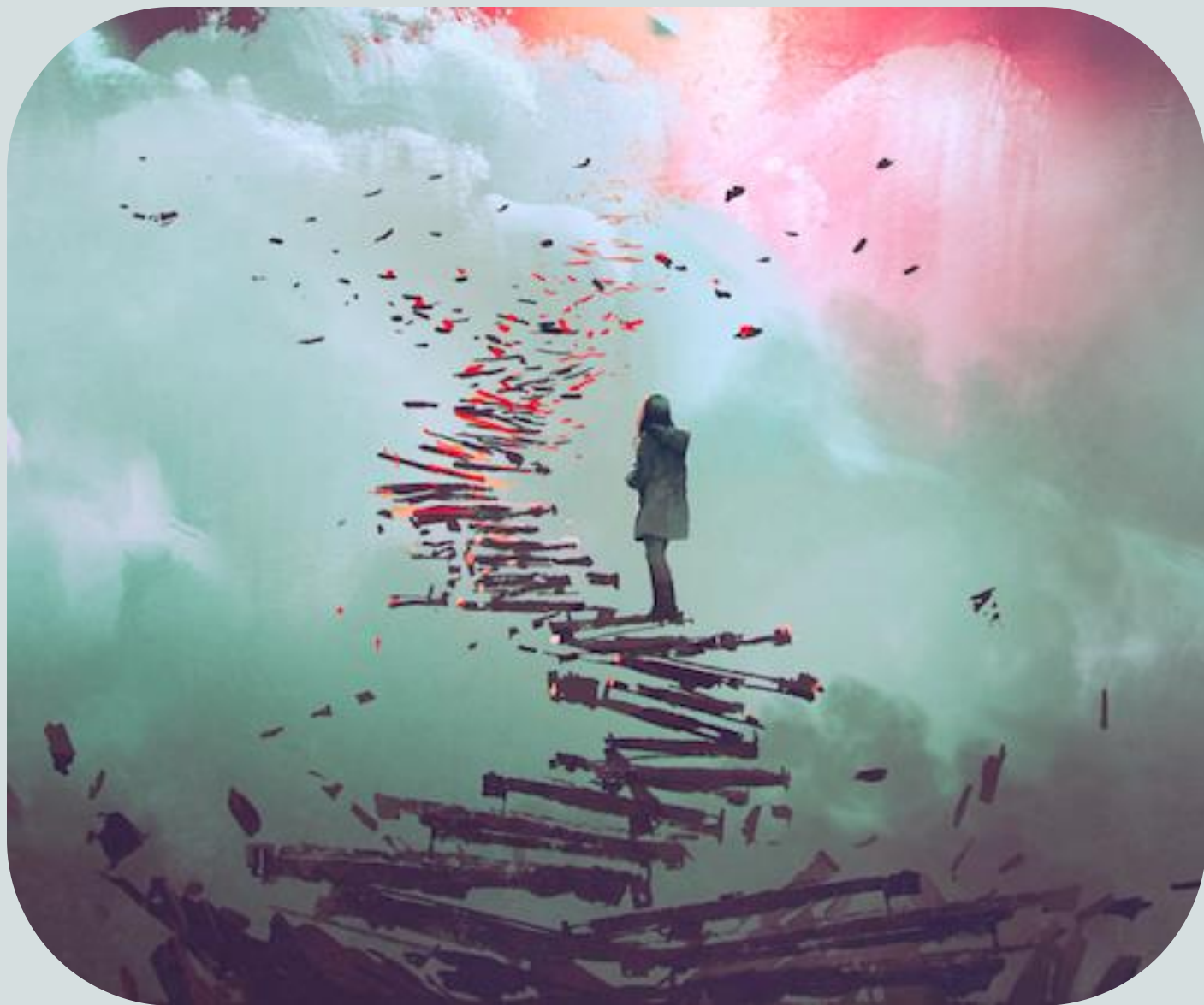
Miste
ståsted i
tilværelsen

Mister
fremitidshåp

MISTER
MENINGEN
MED LIVET

Eksistensiell
krise

”

Jeg var i en eksistensiell krise fra jeg var 7 år til 25. Det var ingen på Bup som spurte meg spørsmål om dette. De burde forstå den eksistensielle krisen man står i. Jeg var jo helt alene om dette, jeg våknet oppi en bue i senga etter marerittene. Jeg skulle ønske at de hadde gått inn i den åndelige dimensjonen allerede da

Da er det vel bare å melde seg ut da.
Problem solved.

1 d Liker Svar

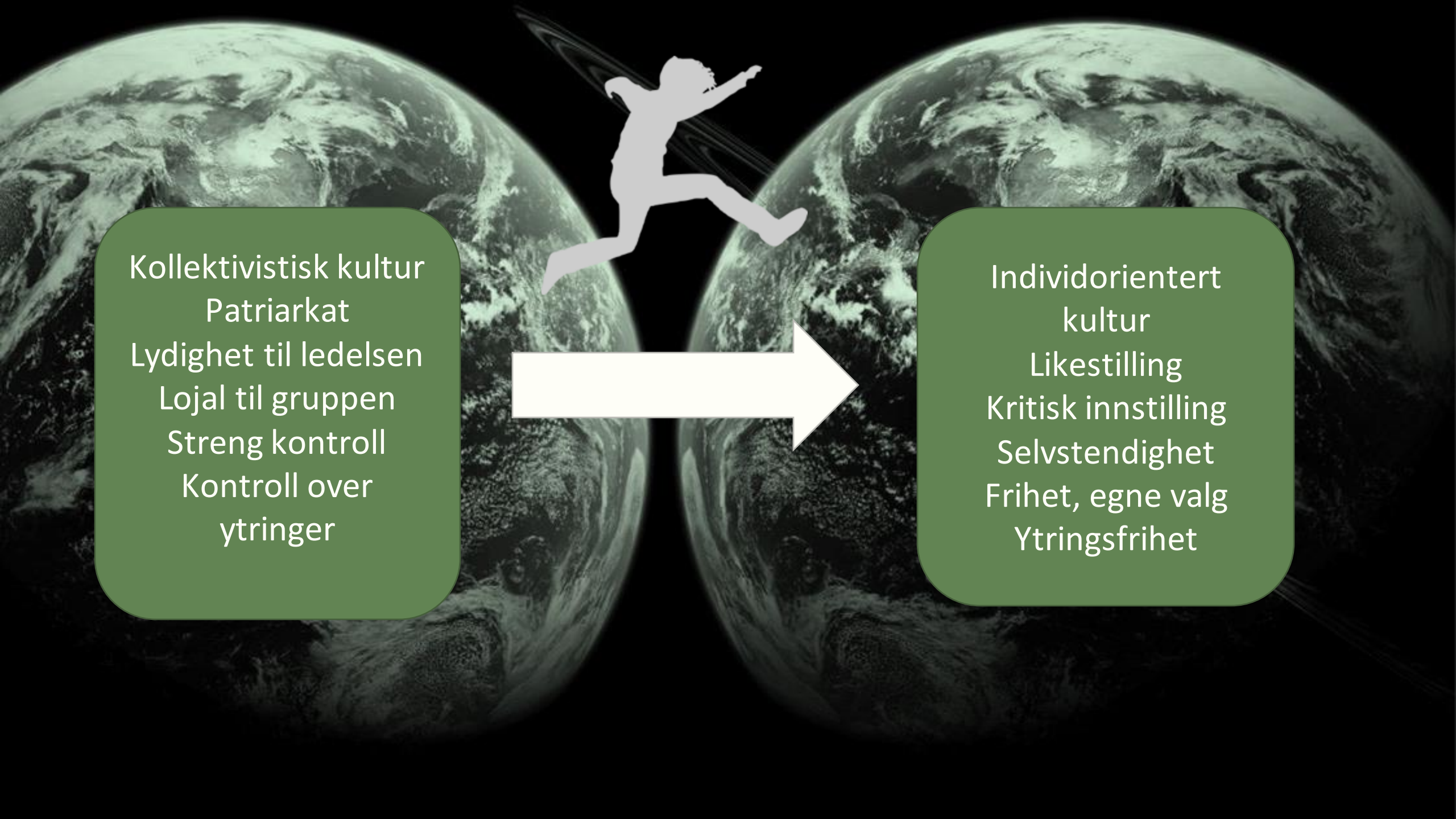
3

Hvorfor er det vanskelig?

Handler det bare om tro?

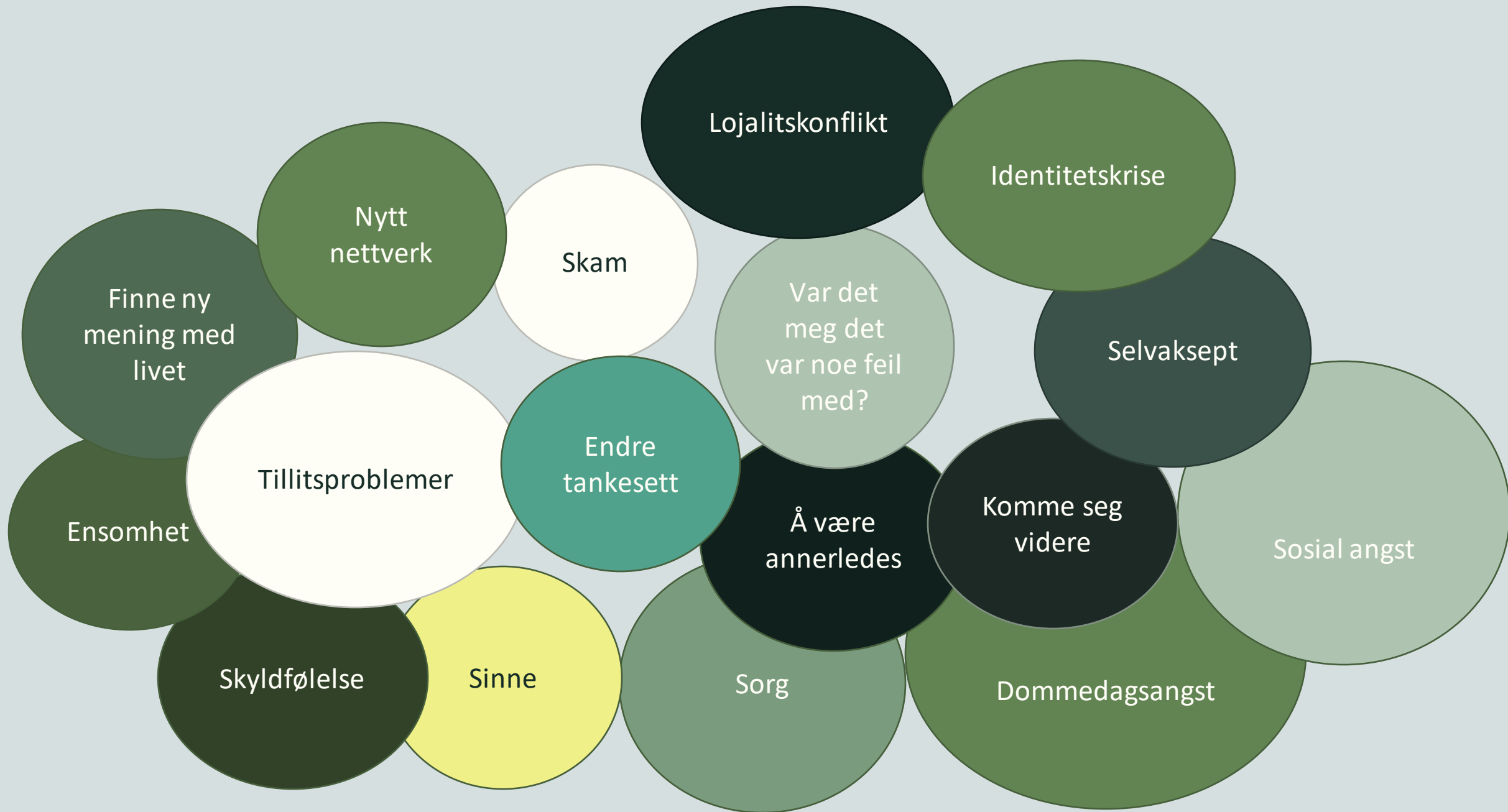
Hva er det man egentlig bryter med?

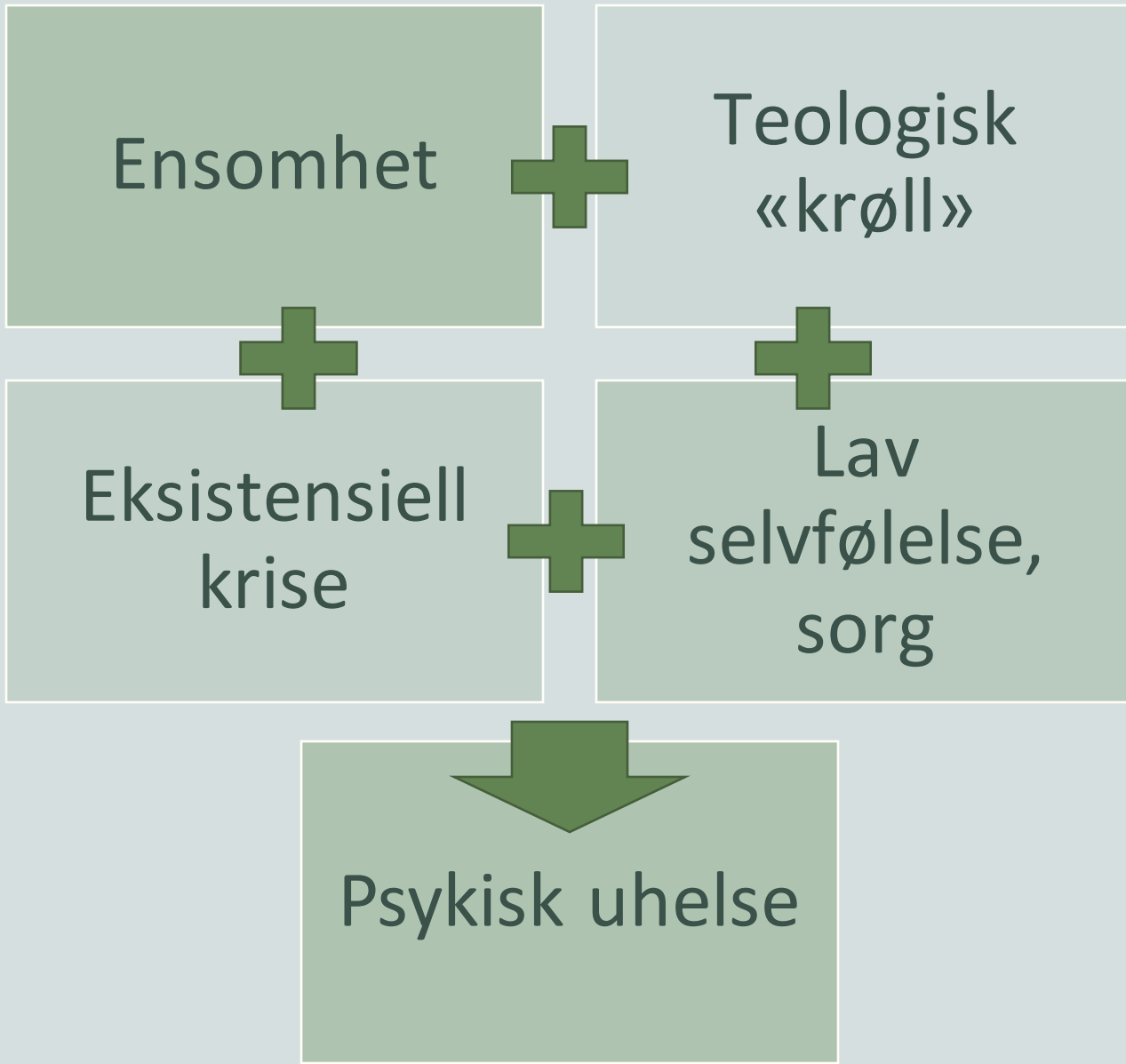
Kan det forklares i et kulturperspektiv?

Kollektivistisk kultur
Patriarkat
Lydighet til ledelsen
Lojal til gruppen
Streng kontroll
Kontroll over
ytringer

Individorientert
kultur
Likestilling
Kritisk innstilling
Selvstendighet
Frihet, egne valg
Ytringsfrihet

Teologiske utfordringer:

- Religiøse miljøer preget av ubalansert forkynnelse

Sosiologiske utfordringer:

- Religiøse miljøer som distanserer seg aktivt fra storsamfunnet

Psykiske utfordringer

- Konsekvenser av å forlate, eksistensiell krise

Exit og så... integrert?

Integrert i samfunnet?

- De fleste av informantene kjenner i dag på en mangel på tilhørighet til storsamfunnet
- Flere av akseptert at de aldri vil bli integrert

Når *tro* og *barndom* kolliderer

Erfaringsrapport om
unge som blir ekskludert
fra religiøse fellesskap

- Utenforskapet ble etablert i ung alder gjennom trossamfunnets isolasjon og skepsis til storsamfunnet

”

Jeg slutta å gå på møter når jeg var 7 år, nekta å delta i det der mer. Jeg gikk i terapi til jeg var 29, nå er jeg 37 år og fremdeles ikke integrert. Utad er jeg normal, men jeg er annerledes enn de andre folka rundt meg

”

Som barn var mitt største ønske å kunne være som alle andre. Når jeg dro derifra i tidlig tenårene, var jeg fullstendig fri til å bli som alle andre...

”

**... men oppdaget fort at
det ikke var mulig. Jeg var
ikke skikka til å være
“normal”, hadde ingen
forutsetninger for det.**

”

Bare det at jeg ikke hadde feiret noen høytider eller bursdager eller vært på sosiale arrangementer utenfor menigheten, har gjort at jeg stadig, etter ett halvt liv på utsiden, fortsatt ikke kan høytidssanger, tradisjoner og sosial etikette rundt disse markeringene

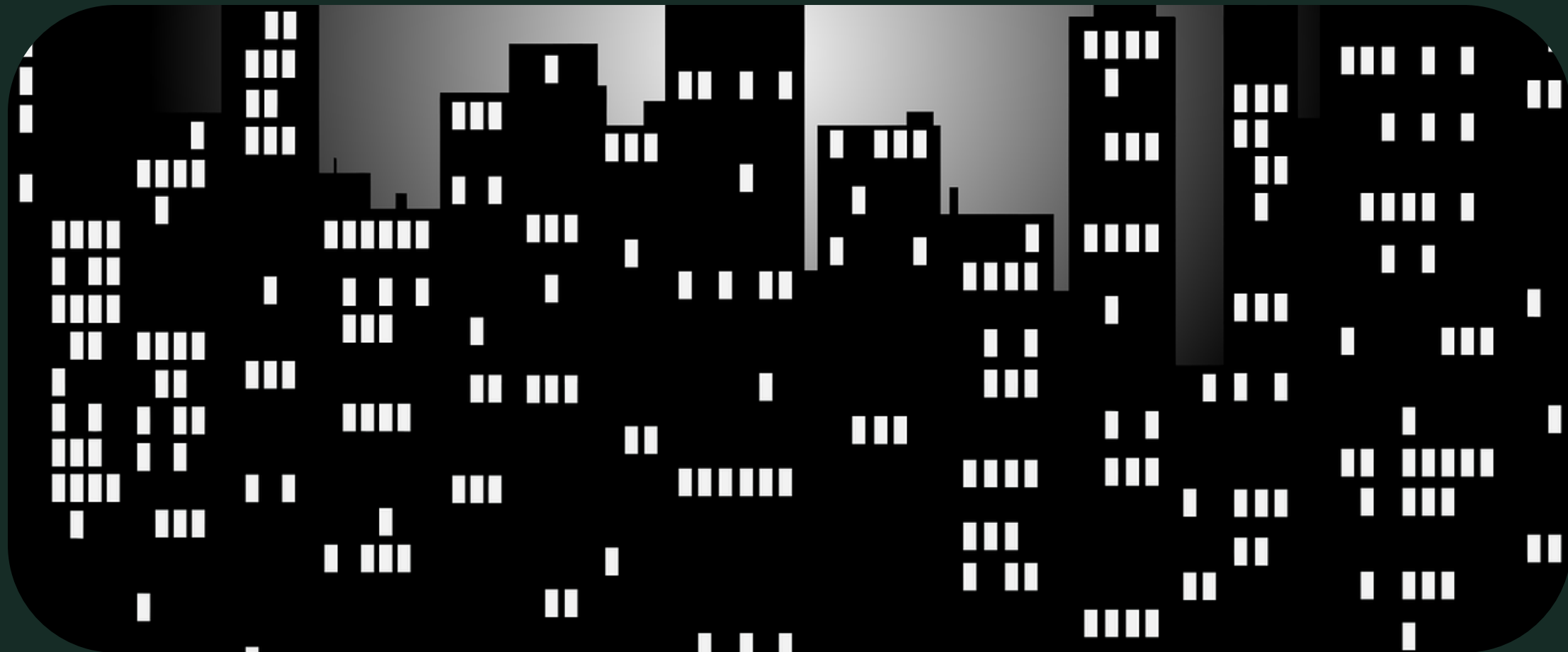
A silhouette of a person standing on a small hill, looking through a telescope. The background is a dark night sky filled with stars and a large, bright moon. The person is positioned on the right side of the frame, looking towards the left. The overall mood is contemplative and serene.

”

Jeg har blitt sosialt og mentalt
invalidisert på grunn av
oppveksten i menigheten

”

Til slutt ga jeg opp å bli en del av samfunnet. Jeg føler meg løpt ifra, i et løp jeg ikke er med i en gang

”

**Nå har jeg kommet fram
til at det er greit å leve på
yttersiden, greit å leve et
liv andre ikke forstår**

Exit og hjelpebehov

«Av og til skulle jeg ønske jeg hadde en hijab...»

- **Negativ sosial kontroll i både innvandrede miljøer og kristne trossamfunn**

«Av og til kunne jeg ønske jeg hadde en hijab å skylde på eller noe som gjør meg synlig»

En institusjonell etnografisk studie av sosial kontroll

MINELA KOŠUTA

VEILEDER
May-Linda Magnussen

Universitetet i Agder, 2018
Fakultet for samfunnsvitenskap
Institutt for sosiologi og sosialt arbeid

”

**Mine informanter som har etnisk norsk
bakgrunn og kommer fra kristne
menigheter forteller at de ikke har blitt
sett eller fått hjelp fra det offentlige
velferdsapparatet**

Erfaringsrapport

- De unges opplevde behov for hjelp og deres erfaringer med hjelpeapparatet

Når *tro* og *barndom* kolliderer

Erfaringsrapport om
unge som blir ekskludert
fra religiøse fellesskap

Sum erfaringer:

”

**Jeg klarte ikke å sette ord
på det**

- Ikke møtt med nødvendig kunnskap
- Felles for alle har vært en følelse av at ansvaret for å få god nok hjelp lå hos dem selv

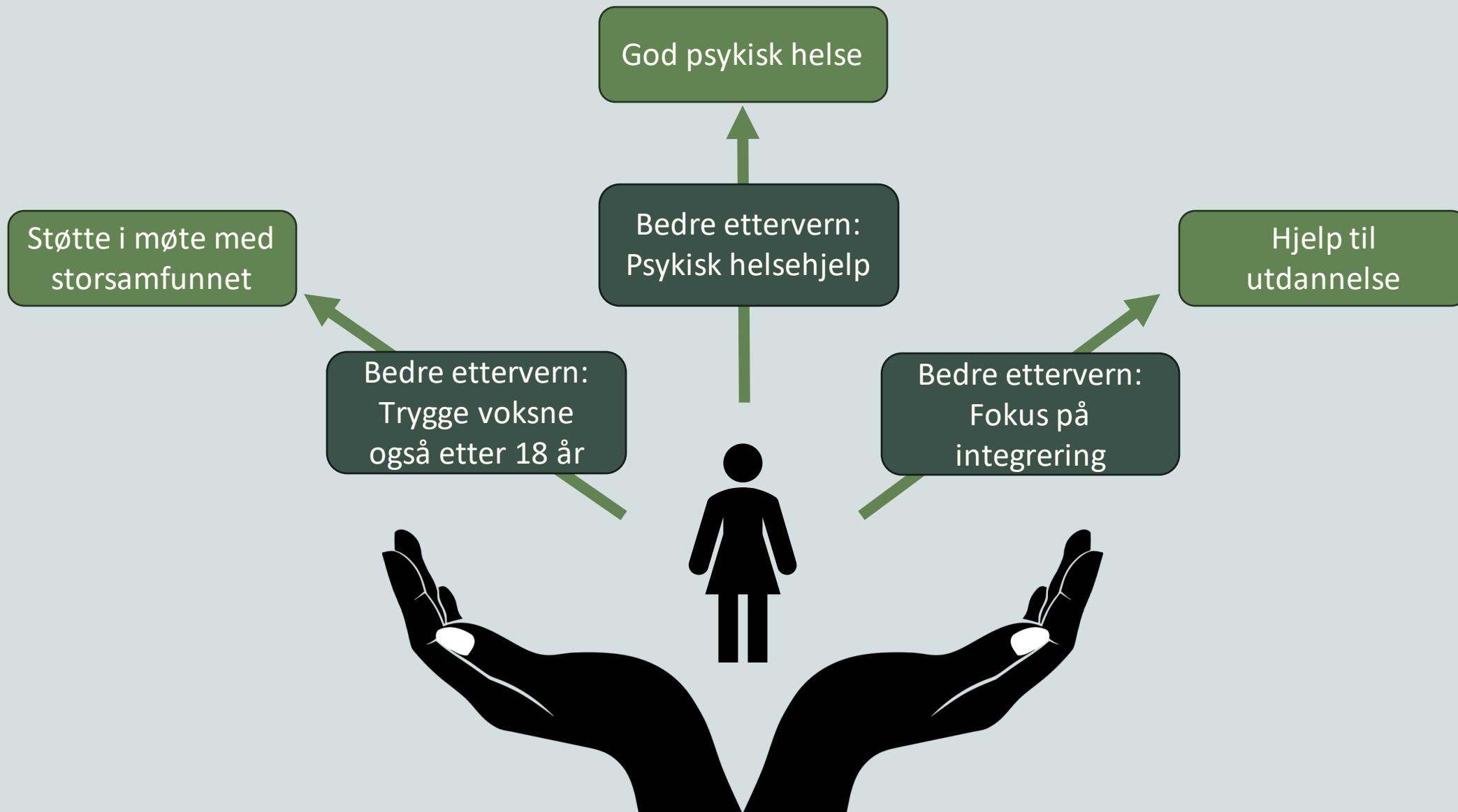
Rusmiljøer

Psykisk uhelse

Arbeidsuførhet

Barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten

”

**Når jeg snakket om angsten for
Harmageddon og det at Gud altid så meg,
og når jeg så tegn rundt meg på de siste
dager, så ble jeg stemplet som paranoid og
at jeg hadde vrangforestillinger**

”

Jeg sov mye, gråt mye, hadde panikkanfall, spisevegring, selvskading, selvmordsforsøk, hallusinasjoner, psykoser, disassosiasjoner og mange innleggelseser. Ingen skjønnte noe, sikkert fordi jeg heller ikke forsto noe selv.

Så da endte jeg opp med rusen, da

Case: Ina

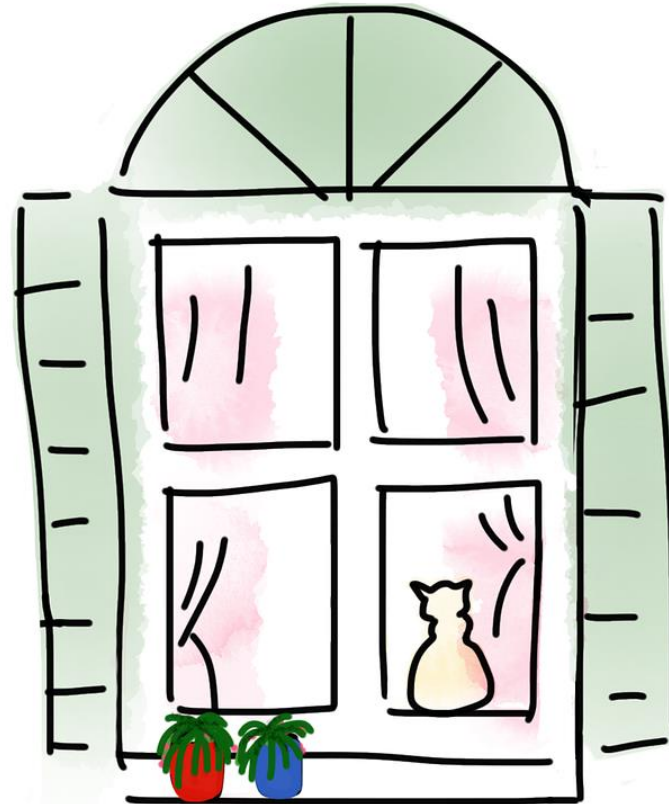
- Inas hverdag som barn var preget av mye frykt og trusler. Frykt for dommedag og trussel om Guds straff.
- Dette påvirket skolegangen. Hun ble fanget opp av hjelpeapparatet, som tilbød psykologhjelp.

De så på skoleproblemene,
matematikken, uroligheten,
konsentrasjonsproblemene og sånt, men
ikke det som lå innafor. Samtidig var det
ingen som spurte. Og hadde de spurt,
hadde jeg vært opptatt av beskytte
menigheten

”

- Ina tok kontakt med barnevernstjenesten som tenåring. Hun opplevde at BVT var mest fokusert på å løse konflikten og at hun ble boende hjemme.

De trodde bare at jeg var en opprørsk tenåring, og mente jeg måtte bo hjemme uansett hvor strenge reglene var. Selv om jeg til og med ble låst inn i kjelleren.

- Ina ble utstøtt som 17-åring, men fikk lov å bo hjemme til hun ble 18 år.
- Hun tok selv kontakt med BVT for å høre hvilken hjelp hun kunne få.

Jeg var livredd for hva som kom til at skje når mamma og pappa ikke lenger hadde krav om å ha meg hos seg. Prøvde forklare for barnevernet om hvordan situasjon kom til å bli når jeg ble 18, men det var ingen som tok meg seriøst.

De forsto ikke konsekvensene jeg var nødt til å leve med når jeg ble utstøtt. At jeg plutselig ikke fikk lov til å spise ved samme bord som familien. Og at jeg ikke var en del av familien lenger, selv om jeg bodde hjemme. Jeg fikk bare akkurat det jeg trengte, mat, klær og tak over hodet. Alt annet var borte.

- Som 18-åring sto hun derfor uten plass å bo. Hun henvendte seg NAV, som sa til henne at hun kunne bo hos sine foreldre fram til hun fikk seg jobb som kunne dekke husleie. Hun forklarte situasjonen, men opplevde ikke å bli forstått.

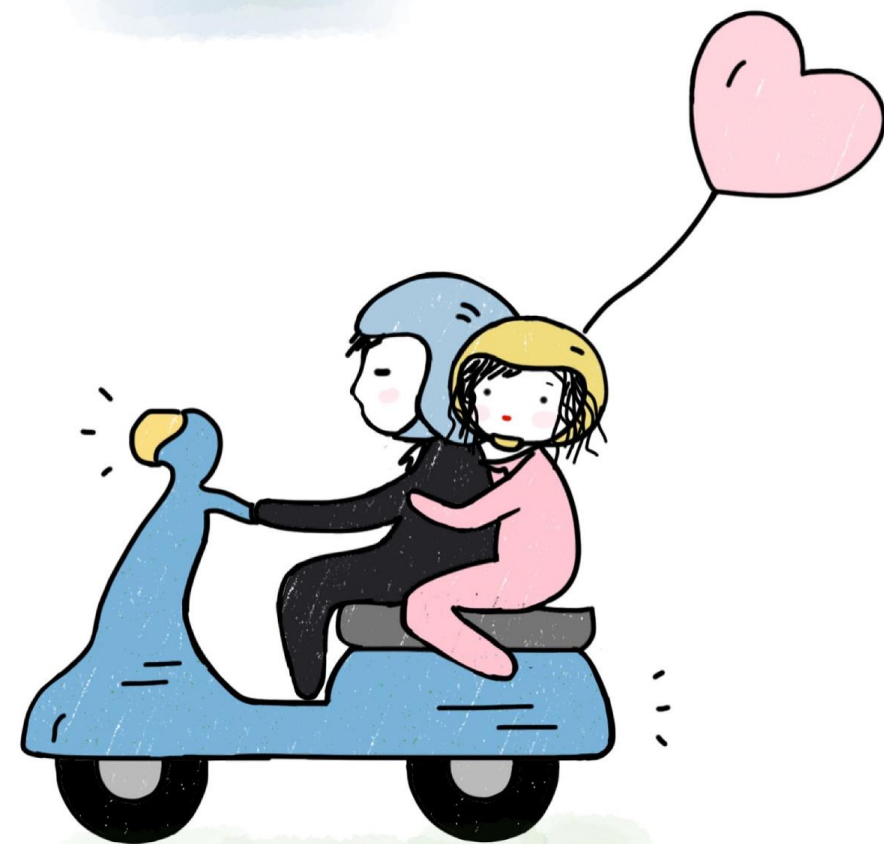
”

Jeg prøvde å forklare at jeg ikke er velkommen der lenger pga religion. Svaret jeg fikk var: Alle krangler vel med sine foreldre, men det går over. Tror neppe de ikke tar deg inn i huset sitt. Men de gjorde faktisk ikke det.

- Ingen av saksbehandlerne hos NAV eller BVT hadde kunnskap om utfordringene som kan følge det å være utstøtt fra foreldrenes trossamfunn, og resultatet ble at Ina derfor ble hjemløs i en periode. Hun gikk derfor raskt inn i en kjærlighetsrelasjon som løste bosituasjonen. Forholdet utviklet seg til å bli svært negativt for henne.

Jeg tror jeg underbevisst valgte en kontrollerende kjæreste fordi det var så vanlig for meg å bli kontrollert i menigheten. En kontrollerende kjæreste ble derfor nesten naturlig.

”

- Ina i dag: Kompleks PTSD, traumebehandling. Ufør, ingen utdannelse.
- Kunne noe vært gjort annerledes her?
- Hvorfor fikk hun ikke god nok hjelp?

- Er det fordi man ikke kunne se på henne at hun kom fra en annen kultur?

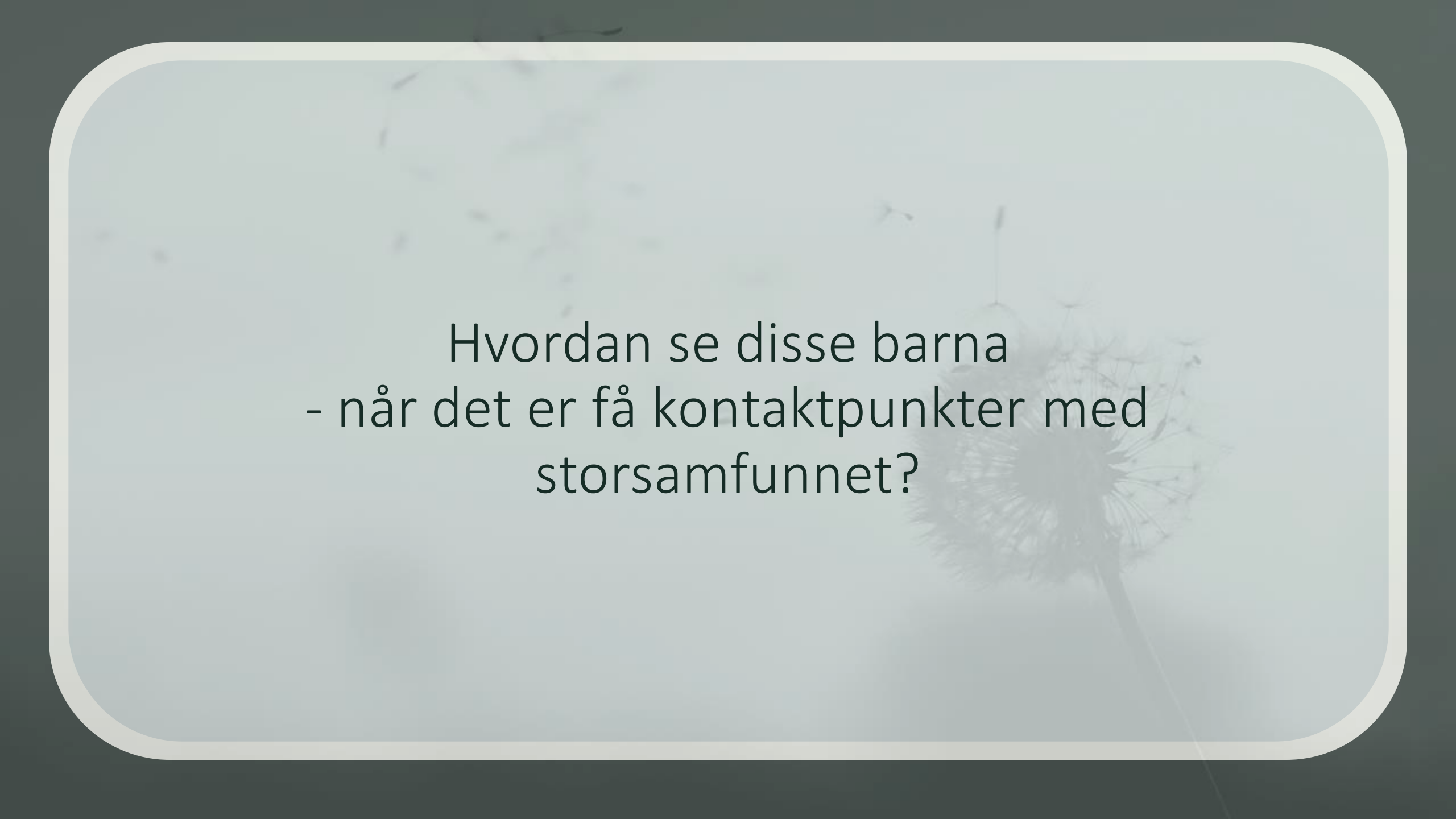

Se «de flinke barna»

- Kan likevel leve med alvorlige rettighetsbrudd

”

**Jeg var flink pike og gjorde
lite utav meg. Høflig og
veloppdragen. Jeg tror det
var derfor ingen rundt
meg så meg**

Hvordan se disse barna
- når det er få kontaktpunkter med
storsamfunnet?

Case:

- Lite religiøst miljø
- Barna går ikke i barnehage
- Har egen privatskole

”

Det vi må forstå er at det vil ikke komme noen bekymringsmeldinger til barnevernet fra disse barnas omgangskrets, eller henvendelser fra barnet selv.

Det er helt utenkelig å be om hjelp fra verden utenfor.

Hva kan samfunnet gjøre for
disse barna?

Avslutning

”

**Jeg er ikke en representant for mine
foreldres trossamfunn.**

Jeg er meg.

”

**Selv om du vil meg godt, kan jeg være
skeptisk til deg fordi du ikke tilhører min
tro.**

”

Jeg kan ofte være redd. Dette er det vanskelig for meg å snakke om, siden jeg ikke tror du vil forstå

”

Noe av det jeg sier, kan være noe menigheten har lært meg at jeg skal si, og er ikke nødvendigvis mine egne meninger.

”

**Fortell meg at du er der for meg, vis meg at
jeg kan stole på deg**

”

**Vær tålmodig med meg, ikke gi meg opp
selv om jeg avviser deg**

”

Lytt til det jeg sier uten å fordømme

”

Still meg gjerne spørsmål som kan hjelpe meg å reflektere, men vær forsiktig å stille spørsmål som kan oppleves som et angrep på troen min eller på menigheten jeg tilhører

”

**Bli kjent med meg! Spør meg hva jeg gjør
på fritiden og hvordan jeg har det i
hverdagen**

”

**Ikke la meg være utenfor, selv om jeg sier
at jeg vil det**

”

**Det kan være vanskelig for meg å sette ord
på det som må hjelpes selv. Du må sette
ord på det for meg**

Takk for meg

hilde@hjelpkilden.no